

כסלו

ג'תי"ז סת, שנת ה'תשפ"ג

דעת תורה בנושאי ארץ הקודש ת"ן

קהל קודש ציון

התאחדות החרדים לדרושת ציון על מדרגת הקודש

תוכן הענינים

- ג דעת תורה מרן הרה"ק מטשורטקוב...
- ז תולדות מורנו רבי יואל שוורץ זצ"ל...
- י אלון בכות
- יז מורנו הגאון האדיר רבי זלמן נחמיה גולדברג - שנתיים לפטירתו
- כ להבין את גודל השעה
- כט נטפי דמע אחר מרן המשגיח הגאון הצדיק רבי חיים וואלסקין זצוק"ל
- ל הזרה מלכות ישראל
- לג קיבוץ גלויות קודם משיח
- לד רבני אגודת 'קדושת ציון' משיבים לשאלות הקוראים
- מב עיונים בדרכי העבודה

המלפון הנייד מצלצל. אני רואה על הצג את שמו של הגאון רבי יואל שוורץ. מה קרה, אני חושב לעצמי, אתמול אמר לי הרב חיים איינהורן, מראשי 'קדושת ציון' והחברותא של רבי יואל בשנים האחרונות, שהרופאים כבר התיאשו, שאי אפשר עוד לטפל ברכ, שהגוף שלו לא יכול עוד לקבל את הטיפולים ההכרחיים, ושהוא מתקשה לנשום. וכעת הרב מתקשר, או שמא זה משהו לידו, כדי לבשר ...

אני עונה ושומע את קולו של הרב. הדיבור כבר לא ברור כל-כך, אבל הקצב אותו קצב, הנחרצות אותה נחרצות. נלאחר מכן שמעתי, שבשנתיים האחרונות, כשחלה, הרופאים היו צריכים ללמד אותו איך הולכים, כי מעולם לא הלך, חמיד היה רץ. גם בשנות הסבל הקשות, כשהצעדים התקצרו והיו כרוכים בסבל רב, עדיין רץ...]. "אני רוצה שתבוא אלי, חייבים להקים צבא יהודי על טהרת הקודש" אומר הרב. חייבים בודאי, אני חושב לעצמי, חייבים גם מערכת משפט תורנית, וכלכלה יהודית, ושלימוד התורה יהיה תוך חתייה לחזור לשורשים ולמקורות ולפסיקת הלכה מתוך התלמוד, וצריך גם חקלאות ומסחר על-פי תורה, ומה לא? אבל מה האיש הזקן הזה, שבקושי נושם, חושב שניתן לעשות כעת... "תבוא אלי, יש לי תכנית", הוא מוסיף, "מחר בשתים בצהריים". אני מתקשר לרב חיים איינהורן. "המצב קשה", אני אומר לו. "הרב יואל רוצה להקים צבא יהודי. מחר בשתיים בצהריים קבע לי פגישה אצלו בבית". חיים צוחק - "מחר בשתים הוא אמור להיות עם עירוי דם ובדרך הטבע הוא לא אמור להיות ער בכלל. הוא כנראה לא קולט את מצבו". "יש טעם להגיע?" אני שואל. "אצל הרב יואל, הכללים הרגילים לא עובדים. אם אמר לך לבוא, תלך. נקוה שיהיה ער..."

למחרת אני מגיע לבית במעלות דפנה. הרב מחובר למכשירים שונים, חירור כולו, אבל ער וחיוני כמו תמיד. יושבים שם עוד שני יהודים שהזמין בענין. אני מנסה להוריד אותו לפסים מעשיים, ולהסביר שלהקים צבא זה לא כמו להקים ישיבה, או ארגון. ועל-פי מיטב ידיעתי, ממשלות ברחבי העולם - ובכלל זה בישראל - אינן מסמפוטות במיוחד את הרעיון, ולפיו נתיניהם יקימו צבא משלהם, גם אם הרמטכ"ל הוא זקן

קדושת ציון

אגודת קדושת ציון פועלת להעמיק את תודעת המרכזיות של ארץ ישראל ביהדות, כמקום שנתנהל בו כאומה שלמה הפועלת על פי התורה.

מו"ס

עורך ראשי
עורך משנה
עימוד

עמותת 'קדושת ציון'
הרב יהודה אפשטיין
הרב פסח הלפרין
מכון מידא דג'א

כותבים

הגאון הגדול רבי יואל שוורץ זצ"ל
הגאון רבי מנחם מנדל טוביאס
הגאון רבי זאב ז"ף
הגאון רבי שמואל מלוציצקי
הרב יהודה אפשטיין
הרב בנימין זאב שוורץ
הרב שמואל קרלינסקי
הרב משה פישר
הרב אליהו ברים
הרב חיים דוידוביץ'

מדורים

דעת תורה
דעת ציון
מסילת ציון
מועדי ציון
שאלי ציון
תורה מציון
אלון בכות
קוראים כותבים

ועדת ביקורת

דוא"ס 7694342@GMAIL.COM

מחלקת הפצה

052-7128997
F7128997@GMAIL.COM

שאלות בכל ענין, להרשם לקבלת הגליין חיים בדוא"ס:

KDST.OFFICE@GMAIL.COM
079-5383396
077-3181693

מודפס באלפי עותקים, ומופץ בריכוזים החודשיים ברחבי ארץ ישראל ובחול' אין המערכת אחראית לתוכן הפרסומות

מרן הרה"ק רבי ישראל פרידמן זצוק"ל האדמו"ר מטשורטקוב

חבר מועצת גדולי התורה, בעל 'גנזי ישראל', 'תפארת ישראל' ו'יטמח ישראל'

נתרשלו החרדים מלעבוד בישוב הארץ, ויסגו אחור מאחוז בארץ לעבדה ולשמרה.

את כל זה צפו חכמינו ז"ל ברוח קדשם מה שיהיה באחרית הימים ולא היה רוחם נוחה מזה, כי המה ידעו, שאם מרכים העם החרדים לדבר ה' להתישב בארץ, אז בהצטרפם יחד עם קדושת הארץ תגבר הקדושה, וערלי לב היו נכנעים תחתם וישובו מדרכם.

וזוה הבליטו באמרות קדשם - "הלוואי יבואו בני", אם כי ימצאו שמה אלה אשר טמאו את הארץ אל ישגיתו בזה, ואל יערצו ואל ירפו, ועל-ידי זה יעידו עדים, כי הלא גם במדבר עלה ערב רב, וימרו פעמים רבות, עם כל זה רבה המקדשים והמטהרים, ויביאם ה' אל דברי קדשו, כן נזכה שיביאנו לארצנו ומלך המשיח בראשנו במהרה בימינו אמן סלה, והיה ה' למלך על כל העולם במהרה בימינו אמן סלה.

עב"ל קדשו, אשר מפי קדשו יקרא. ואני כתבתי בבית קדשו על שלחנו בלי מגרעת וכלי יתרון ח"ו.

אוהבו באמת...
יוסף שטערנברג
[משמש בקודש]

על המאמר בס' ילקוט שמעוני איכה, בסופו, על הפסוק 'זכור תזכור' וז"ל - "תני ר' חייא משל למלך שהלך לחמת גדר ונטל בניו עמו, פעם אחת הקניטוהו ונשבע שאינו נוטלן והיה נזכר להן ובוכה ואומר הלוואי יהוון בני עמי אע"פ שמקניטים אותי, הדא דכתיב 'מי יתנני במדבר מלון אורחים' - אמר הקב"ה הלוואי יהוון בני עמי כמו שהיו במדבר, שהיו מלינין עלי, ודכוותיה 'בית ישראל יושבים על אדמתם ויטמאו אותה' - אמר הקב"ה הלוואי יהוון בני עמי בארץ-ישראל אע"פ שמטמאין אותה" עכ"ל (סל ילקוט).

השיב כ"ק אדמו"ר ציס"ע שליט"א בזה הלשון - שמעתי פעמים רבות מאדמו"ר הקדוש זצ"ל, כי לו התישבו בני ישראל כחצי מיליון בארץ הקדושה - כי אז קרבה הגאולה עכ"ל הקדוש (סל האדמו"ר יקו).

והבעל-דבר ידע מזה, הקדים הוא וקיבץ קהל גדול, רובם היו מעורטלים מזיק הדת, והפיח בקרבם חיבת הארץ ויעפילו לעלות שמה, עבדו את האדמה ויעשה פרי תבואה. אמנם חללו את הקודש, והצליח מעשה שטן, אשר על-ידי זה

[*] מתוך הספר 'דברי שלמה' עמ' רלו

המשך דבר המערכת

לעמול בכל כוחו בשביל דבר שהבין כי הוא נצרך לחיזוק בעבודת ה', תורה וירא"ש, ובמדה שהיה נראה לו שזה הולך לכיוון אחר ממה שעליו לפעול - לא בוש כלל לקבל

שכר מבורא עולם גם על הפרישה. בכל מה שעסק, הוא דרש וחקר מהי הדרך להביא את עם ישראל ובראש ובראשונה את ציבור היראים אל דרך התורה האמיתית, אל החיים הבריאים של אומה העובדת את ה' על אדמתה ומנהלת את כל מערכות חייה לאור התורה הקדושה. מתוך תשוקה זה נקשרה נפשו בתורה שהתלהט אחריה, עד שנדמה היה בעיני רבים כמשתגע.

כך היה בענין הצבא והאחיזה בנשק, וכך היה בכל נושא ונושא. אציון דוגמא נוספת - כשבאו עולים מרוסיה, החליט ללמוד רוסית כדי לדעת איך לדבר אתם. החליט, ועשה. שום מכשול לא עמד בדרכו, ולא תהיה זו הפרזה לומר, שיכלה הגליון, ולא נצליח לעמוד על מקצת מדרכיו, ממאות ספריו, ומכל מהלך חייו, אשר היו קודש לה'.

אשרינו שזכינו באגודת 'קדושת ציון' להסתופף בצלו ולהנות מאורו, לשמוע את דבריו חוצבי הלהבות בכינוסי האגודה וליטול ממנו עצה ותושיה. נשתדל בכל מאודנו לקיים את צוואתו, להרים את קרן ישראל ולכונן את מלכות ה' בארצו, כשבית מקדשנו מתנוסס לתפארה במרום כל הרים. ■

בן 82 שחולה במחלה סופנית. הדברים לא עושים רושם על הרב. "יש לי רעיון", עיניו בורקות מבעד ליסורי הגוף. "אני מכיר את מי שהקים את 'איחוד הצלה'. הוא למד אצלי

פעם. כמו שהקימו את 'איחוד הצלה' כארגון חרדי במקום מד"א, כך נקים את הצבא היהודי שרבנו עקיבה יוסף שלזינגר חזה בשעתו". קשה להתווכח, אבל תוך כמה דקות הרב מתקשר למכר משותף, ומנסה להשיג את הטלפון המיוחל. וכך זה נמשך, עד שכוחות הטבע עשו את שלהם, והרב נאלץ לפרוש למנוחתו, ואני מוצא את עצמי מזמזם את המנגינה המרגשת בצאתי מביתו -

"אם היו בני אדם מרגישים במתיקות ועריבות טוב התורה היו משתגעים ומתלהטים אחריה, ולא יחשב בעיניהם מלא עולם כסף וזהב למאומה, כי התורה כוללת כל הטובות שבעולם" - לשונו הטהור של אור החיים הקדוש כפרשת כי תבוא - דברים כו ח.

הרב יואל היה אחד מאותם משתגעים. אולי האחד והמיוחד שברור. לא נחשב בעיניו לא כסף ולא זהב, ולא שום דבר מאותם הבלים שאנשים מכלים את ימיהם בעבורם. לא ענין אותו מה יכתבו עליו פה ומה יאמרו עליו שם. הוא פשוט חי בעולם אחר, בעולמם של המשתגעים והמתלהטים. בעולם זה, אין חשבונות של כסף וזהב, וגם לא של כבוד ומעמד. הוא לא ראה שום פחיתות כבוד

לא רוצה לפספס את הגליון הבא? מעוניין לקבל ערכונים על פעילויות ויוזמות חדשות?

עקב שינויים צפויים במערך הפקת והפצת הגליון, מומלץ מאוד להירשם לקבל הודעות בנושא
כמל: 053-3191618 או במייל: KDST.SHUTAFIM@GMAIL.COM או כתא-קולי: 072-298-6213

בעו"ה תוכלו לקבל גם ערכונים
על פעילויות נוספות, כאירועי גיבוש ועוד

תקציר המאמרים

התהליך אינו תלוי בכיאת המשיח, ואשרינו שכבר זכינו לראותו מול עינינו כל יום, כל שעה וכל רגע. כפי שלמדנו הרב דוידוביץ' בתחילת הסדרה, המציאות היא

ההכרעה החזקה ביותר בפרוש הנבואות, והדבר הטרגי ביותר בנסיגות של מתנגדי 'קדושת ציון' לערער על השקפתנו הבהירה היא שכלל שהם עומדים על דעתם ומסרבים להודות בצדקת דרכנו, כך הניתוק שלהם מהמציאות הולך וגובר, עד כדי גיחוך.

טוב להודות לה'. תוצאות הבחירות האחרונות, בהן הושגה הכרעה ברורה לטובת הגוש האמוני, מחייבות את כולנו בראש ובראשונה להודות בכל לב ובכל דרך לאבינו שבשמים על ההתקדמות הנסית והמופלאה, אך במקביל לשמחה המתבקשת, עלינו להכנס להיערכות נכונה על-מנת שנדע לנצל את ההזדמנות ולהציע את ישראל לעבר היעוד הנשגב של מלכות התורה, כשהגמרא הקדושה והשולחן ערוך הופכים לחוקי המדינה. במאמרו של **כותב השורות** מובאת קריאה לכל אחד מאתנו לעשות כל שביכולתו על-מנת לקרב את החזון למציאות. הפעילות הנדרשת היא הן כלפי פנים – לבסס את התורה כתורת האומה המסוגלת לנהל עם שלם בארצו בימינו אנו, והן כלפי חוץ – לבסס את הברית הקדושה בין חלקי העם השונים, אשר רואים בה' את מלכנו ובתורתו את שטר הכתובה שמחבר בינו לבינינו.

ואכן, בעקבות הנצחון הגדול של הגוש האמוני, של אותם ציבורים הנאמנים לברית, היה מאד מתבקש לכרות שוב אמנה עם בורא עולם, כפי שמצינו בתקופות שונות בתנ"ך אחר ססרו מאת ה' וחזרו אליו בימי בית ראשון ובית שני. בעבר אף נכתב כאן מאמר בנושא. אין כל ספק, שמדובר באירוע בקנה-מידה היסטורי, הנוגע לעם היהודי בארצו, אך גם לאחינו שבגולה. לפני מספר חודשים נשלחה אלינו שאלה משם, האם כדאי לעלות ארצה על-אף השלטון החילוני. כמה

בהספד שערכה אגודת 'קדושת ציון' במלאות השבעה בהשתתפו רבני האגודה ותומכיה, ובתוכם הגאונים **רבי יצחק ברנד, רבי מנחם מנדל טוביאס, כ"ק**

ראדמו"ר מבוסטון והגאון רבי מרדכי שריקי, אשר כדרכו בקודש העמיד לרשותנו את אכסנייתו הנכבדה. גולת הכותרת של ההספד היו דברי בנו חביבו של הגאון רבי יואל, **הרב בנימין זאב שוויץ,** אשר העלה שביכים מפרשת גדולתו של אביו. לכבודכם, הקוראים, הובאו עיקרי הדברים שנאמרו על-ידו, ותוכלו לרוות נחת ולספוג ולו משהו מאותה אהבה ומאותה יראה, אשר היו חלק מדמו ולבו של אותו צדיק. מלבד זאת יובאו בגליון גם קיצור תולדות חייו של אותו גאון מופלא.

הרב שמואל קרלינסקי מתבונן לקראת ימי החנוכה הבאים עלינו לטובה במהותם של ימים מופלאים אלו, ומצביע על חשיבותה ומרכזיותה של חזרת מלכות ישראל, כפי שטרח הרמב"ם ללמדנו בתחילת הלכות חנוכה. תוך כך הוא גם מעמיד אותנו, כדרכו בקודש, על עומק משמעותה של ההודאה לה'.

הרב אליהו ברים ממשיך לבאר את מידות הגאווה והענוה תוך חדירה לעומק תכונות הנפש מתוך מגמה להבין מה מניע אותנו, מהם הרגשות הנכונים שצריכים להתוות את דרכנו וממה עלינו להשמר. כמו כל נושא אחר שעולה על שולחנם של קוראי 'קדושת ציון', גם מהלך העבודה של כל אחד מאתנו חייב להתלבן לאמתה של תורה, לעומק ולרוחב, כדי שתצא סולת נקיה ונדע כיצד לזקק את לבנו לעבדו באמת.

הרב חיים דוידוביץ' ממשיך את באורו המרתק לנבואות ישעיהו תוך הסקת מסקנות הכרחיות לדורנו. הפעם הוא דן בסתירות לכאורה שבין הנבואות השונות בדבר קיבוץ נדחי ישראל וכיאת המשיח, ומתוך עיון בנבואות וברברי חז"ל והרמב"ם עולה התמונה הברורה, ולפיה משיח צדקנו אכן ישלים את קיבוץ גלויותינו, אך תחילת

חוב נוסף שאנו פורעים כאן הוא הרשמים הכבירים מהטויל הנפלא שהתקיים בקיץ לאזור שילה. כשהדברים יגיעו לידיכם, מן הסתם החורף יהיה בעיצומו, אך אין כל ספק, שהחום הפנימי שליווה את משתתפי הטויל, מלבד השמש הקיצית, יחדור אל תוך הלבבות גם בחודשים אלו.

לרבים השואלים בדבר המאחז הקדוש 'דרך אמונה' הסמוך לישוב מיצד, אכן רצינו להביא סקירה נרחבת בנידון, אלא שלנוכח המצב הפוליטי החדש, חשבנו שמן הראוי להמתין קמעה ולקוות, כי ההתפתחויות האחרונות יביאו עמם בשורה מרנינה. בין כך ובין כך, המשפחות ממשיכות לנסות ולהאחז במקום, ואין כל ספק, כי מסירותם תשא פרי. תוך כך אנו שמחים לבשר על ישוב נוסף שמוקם על טהרת הקודש באזור בנימין, ואף שם אנו עומדים בצפיה דרוכה לקראת הבאות.

כפי שכבר נכתב בגליון הקודם, אנחנו נערכים להגברת הפעילות באופן משמעותי בכמות ובאיכות, הן מעל גבי הגליון והן באופנים אחרים. כך, לדוגמא, התקיים אירוע מיוחד לדוברי אנגלית בחול המועד סוכות ברמת בית שמש, בו התחברו ציבורים חדשים לאגודה, ומיזמים רבים ומגוונים נוספים עומדים בקנה. נלכחורי הישיבות היקרים - היכינו לשבת מיוחדת ומרוממת בחברון בפרשת ויחין. כל מי שרוצה לתרום מזמנו, מממונו ומכל מה שביכולתו - מוזמן בחפץ לב לפנות אלינו. ובינתיים, עקבו אחר הפעילות, ובשם ה' נעשה ונצליח!

שלכם, העורך

מרבני האגודה ותומכיה, ובתוכם מורנו הרב **שוורץ זצ"ל** בשארית כוחותיו, טרחו והשיבו דבר דבור על אופניו, והדברים מקובצים כאן בגליון. אך אין כל ספק, שלאור התהליכים החיוביים שקבלו כעת משנה תוקף, יהיה קל יותר לשכנע בחיוב העליה אף את העקשנים ביותר, וביותר לנוכח תהליכים הפוכים שמתרחשים בארה"ב, באנגליה ובמדינות נוספות, בהן כוחות הרשע מכבידים יותר ויותר על החינוך היהודי.

גם במדור 'דעת תורה' ניתן למצוא התיחסות לשאלה זו, האם מצב רוחני ירוד בארץ הקודש מצדיק המנעות מעליה ארצה. דבריו של הרח"ק **מצ'ורטקוב זצ"ל**, ממנהיגי הראשונים של 'אגודת ישראל', אשר נאמרו שנים רבות לפני הקמתה של מדינת ישראל, כשהשמאל האנטי-דתי שלט בישוב ביד רמה, אינם מותירים מקום לספק, וקל וחומר כן-בנו של קל וחומר, שבמצב הנוכחי הדברים מובנים מאליהם. מדבריו של האדמו"ר מצ'ורטקוב ניתן גם ללמוד כיצד חז"ל כבר צפו ברוח קדשם את המציאות הזו, ובכל אופן הכריעו שמוטב לבוא לארץ, ושזכות הארץ וקדושתה יעמדו לנו במאבק על דמותה.

בגליון הקודם רצינו להביא ראיון עם הגאון הגדול **רבי מרדכי אויערבאך שליט"א** אודות גיסו מורנו הגאון האדיר **רבי זלמן נחמיה גולדברג זצ"ל**, אשר ליווה את האגודה, עודד, תמך, יעץ ופסק, לרגל יום השנה השני לפטירתו בר"ח אלול, ל' אב התש"פ. מסיבות טכניות הראיון לא פורסם, ובגליון זה אנו פורעים את החוב כלפיכם, הקוראים.

הקלטות מהאירוע של 'קדושת ציון' שהתקיים ברמת בית שמש בחול המועד סוכות (באנגלית)

For a recording of the speeches (in English) at the Kedushas Tzioon event on Sukkos in Ramat Beit Shemesh (details on the bulletin board on page 47), please send a request to KDST. SHUTAFIM@GMAIL.COM.

תולדות מורנו הגאון הגדול רבי יואל שוורץ זצ"ל

מופלא וזכה לבקיאות עצומה בכל מכמני התורה. היה מתמיד עצום, ולא בזבז רגע מזמנו. הגר"ח שמואלביץ כתב עליו במכתב הסכמה לספרו: "שקדן עצום"! היה בעל מידות תרומיות ונעלות, מעודו השתדל שלא לדבר על אחרים רע

בשום אופן. גם כשהיו כאלו שפגעו בו, לא הסכים לספר על כך לבני משפחתו. כמו כן התנהג בגינוני קדושה מופלאים, ומתוך שמירת עינוי המופלאה, לא הכיר את בנות משפחתו, גיסותיו וכלותיו. סופר, כי כאשר הגרש"ד פינקוס זצ"ל שמע על כך - היה בהתפעלות גדולה מאוד, ולא נרגע מזה זמן רב. התאמץ מאד להתפלל בהנף החמה. נזהר מאוד בכל פרט ודקדוק בהלכה, והנהגות רבות בדקדוקי ההלכה נשמעו עליו מפי תלמידיו.

כל ימיו היה חי בציפיה לגאולה, והיה משתדל לראות את הנהגת ה' בכל מאורעות התקופה.

הוא התגורר שנים רבות במאה שערים בסמיכות למרן הגר"ש אלישיב זצוק"ל, אותו שימש שנים רבות בהלכה, וממנו גם זכה לקרבה מיוחדת. הגר"ש העריכו מאוד, ואף השתתף באופן חריג בשמחות שערך במשפחתו. כן זכה לשמש את מורו ורבו הגרש"ז אויערבך זצ"ל והביא בספריו הרבים מאות מפסקיהם.

מורנו נולד בירושלים בסוכות שנת ת"ש, בן יחיד להוריו הר"ר אהרון שוורץ, שהיה יהודי ירא ושלם, שעלה מהונגריה לירושלים, והקים את חברת קובעי עיתים לתורה בבית הכנסת זכרון משה.

בצעירותו למד הגר"י

בישיבת קול תורה, שם היה לתלמידם המובהק של מרן הגרש"ז אויערבך ושל המשגיח הגה"צ רבי גדליה אייזמן זצוק"ל, בהם דבק כל ימיו. לאחר מכן למד בישיבת פוניבז', שם דבק במיוחד במשגיח הגה"צ רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל, ובדרך פלא השיג מכשיר הקלטה, ממנו לימים יצאו חלק משיחות המשגיח, ושנים רבות לאחר מכן היה מתקיים בביתו 'ועד', בו היו משמיעים את ההקלטות לציבור תלמידי המשגיח. כבר בישיבה נודע כמתמיד עצום, וסיים את הש"ס בהיותו בחור, ומאז זכה לסיים עוד פעמים רבות.

באב תשכ"ב נשא את רעייתו תח"י לבית נוימן, בעלי המגדניה המפורסמת ברח' בן הלל בירושלים. לאחר נישואיו הלך ללמוד בישיבת מיר, גם שם היה מארויות שבחבורה, וזכה ללמוד בחברותא עם מרן הגר"ח שמואלביץ במשך ארבע שנים.

הוא עלה ונתעלה בידיעת התורה באופן

כבר מצעירותו כתב דפים בטנסיל בענינים שונים בהלכה ובאגדה, בשפה ברורה ובהירה, שהופצו בישיבות. בשנת תשל"ח כתב את ספרו הראשון - 'בן תורה וישיבה' - שהפך לרב מכר, והופצו ממנו אז עשרות אלפי עותקים, ובחודש האחרון יצא לאור שוב בהוצאה מרהיבת עין. מאז ועד סוף חייו כתב קרוב לשלוש מאות (!) חיבורים שנדפסו, מלבד חיבורים רבים נוספים, וכן שיחות ושיעורים שאמר וכתב בעצמו, שנשארו עדיין בכתב ידו.

תלמידיו חכמים רבים קנו את ספריו, בהם מרן הגר"ח קניבסקי זצ"ל, שקנה ממנו כמה וכמה ספרים, ואף שלח לו מכתב ארוך בן שני עמודים עם כארבעים הערות על כל ספרו על הלכות סוכה. במכתב הוא כותב "לכב' ידידי שליט"א יישר כוחו

על ספריו, עיינתי בהם קצת... " ואז רשם הערות על כל הספר. כמרכן קנו את ספריו מרן הגר"ע יוסף זצ"ל, הגר"ח פשינברג זצ"ל, הגאון רבי שריה דבילצקי זצ"ל ועוד.

ספרים רבים עוסקים בנושאים שאחרים לא עסקו בהם, כמו 'מדרך תורני לאומנות', בו הוא כותב להלכה מה מותר לצייר ומה אסור, וכן הוא מדבר שם על פיסול ואומנויות שונות. ספרים רבים שכתב נכתבו לבקשת אנשים שפנו אליו שיכתוב על הנושא. פעם דיבר עם מרן הגר"ש אלישיב על ספיקות שהיו לו בהלכות מזוזה, והשיב לו מרן הגר"ש - "נו, תכתוב על זה ספר...".

זכה לעסוק בזיכוי הרבים בתחומים רבים מאוד, ופעל לחיזוק הדת בכל כוחו.

היה ראשון המעוררים בדורנו על החרקים

בשנת תשכ"ז הוצע לו ללמד בישיבה שהקים רבי נח וינברג זצ"ל בתלפיות, ומורו ורבו הגר"ח שמואלביץ עודד אותו לכך. במשך זמן קצר שימש בישיבה, אך תקופה קצרה לאחר מכן פרצה המלחמה והישיבה נסגרה. לאחר זמן מה לאחר מכן פתח הגאון רבי מרדכי אליפנט את ישיבת אתרי, הוא נקרא לכהן שם כמנהל רוחני ופעל רבות בקרב תלמידיו ורומם אותם מאוד. באותה תקופה נסמך להוראה, בין היתר על ידי רבני הישיבה הגאון רבי מרדכי אליפנט, רבי שלמה פישר, מרן הגאון הגדול רבי שמואל אויערבך ועוד. בהיותו בן 36 בשנת תשל"ו הצטרף הגר"ש אלישיב למסמיכים והעיד שהוא בקיא בטיב גיטין וקידושין.

לאחר מספר שנים עזב את ישיבת אתרי לתקופה, ושמש כמשגיח בכמה מקומות תורה

חדשים - ישיבת הנגב, ישיבת אופקים וישיבת אתרי-חדרה. בהמשך, חזר לישיבת אתרי-ירושלים ולימד בה עוד שנים רבות. בהמשך השנים התבקש ממרן הגר"ש אויערבך והגר"צ רבי גדליה איזמן לשמש כמשגיח בישיבת 'קול תורה', אך מישיבת אתרי בקשו ממנו להשאר. הוא נועץ במורו ורבו הגר"מ שך זצ"ל, שהכריע לו להשאר. היה מגורמי ההשפעה שתרמו לצביונו של עולם הישיבות בימינו, כאשר לראשונה שילב בישיבות בהן שימש בקודש 'סדר הלכה', דבר שאז לא היה קיים.

היה מראשוני תנועת התשובה ורבים השיבו מעוון. כאשר בשנת תשל"ה הקים הגאון רבי ברוך הורביץ שליט"א את ישיבת 'דבר ירושלים' לבעלי תשובה, נקרא ללמד בישיבה, ומאז לימד שם עד סוף שנת תש"פ. וקירב רבים לאביהם שבשמים.

במזון] כבר בצעירותו בישיבת פוניב'ו' היה מהאחראים על כשרות המטבח בישיבה, ומאז כל חייו עורר על הדבר], וכתב ספרים רבים בנושא, ואף הקים מכון לכשרות המזון, ומסר מאות רבות של שיעורים בענין, וכשהוקם בגוש קטיף מפעל 'חסלט' לירקות ללא חרקים - הצטרף אליהם, תרם מהידע הרב שצבר, ואף נתן הכשר למוצרי המפעל, וטרח לבקר לשם לעיתים תכופות. כמו כן סייע בהקמת מפעל 'כי טוב' לקטניות ללא חרקים ועוד, פרסם מכתבים רבים בעיתונות ועורר והזהיר על הדבר.

עסק בהפצת האמונה וקיום שבע מצוות בקרב גויים - בני נח, וספריו תורגמו לשפות רבות והופצו בעולם.

היה מהפעילים הגדולים להתישבות החרדית בבית שמש. הוא הלך אל ראשי ישיבות ושכנע אותם לשלוח את תלמידיהם לשם. יחד עם תלמידו יבלחט"א ר' משה אבוטבול פעל רבות להבאת שומרי תורה ומצוות לבית שמש.

במשך שנות חייו מסר אלפי שיעורים ושיחות, במסגרת 'תודעה', 'ביזדים', בארגון תל"ת ועוד, כתת רגליו למסור שיחות ולקרב לב ישראל לאביהם שבשמים. פעל להציל צעירים רבים, כשהוא מקים להם מסגרות שונות להצילם מבאר שחח.

כאשר הוקמה אגודת 'קדושת ציון', הודרו מורנו להצטרף לנשיאות האגודה, וזכינו לעידודו המלא החל מסמוך ממש לכינונה של האגודה ועד ליום פטירתו. הרב טרח להשתתף בוועידות השנתיות של האגודה כשהוא נושא מדברותיו ומלמדנו על חובת השעה. עד לימיו האחרונים הדריכנו בעצה ותושיה, ואף בימיו האחרונים ממש הכתיב לנו תשובה לשאלה שנשלחה למערכת בענין עליה לארץ הקודש [התשובה מודפסת בגליון זה].

בשנתיים האחרונות חלה, וגם בחוליו התגלה בגדלותו כאשר שמר על כל דקדוק הלכה, ועל כל פרט במסירות נפש של ממש, ובשארית כוחותיו התאמץ ללמוד ככל האפשר, וכן להתפלל במנין 'ותיקין'. ביום רביעי, י"ב באלול תשפ"ב, התדרדר מצבו ונשמתו עלתה בטהרה, כאשר סביבו בני משפחתו ותלמידיו. נטמן בהר הזיתים, אל מול מקום הקודש והמקדש.

■

מורנו הגאון הגדול רבי יואל שוורץ זצ"ל

מערכת 'קדושת ציון'

זה לא היה קל לגדול מול אבא שיש לו תביעות ויש לו דרישות. ודאי שקשה לעמוד ולהספיד להגדיר אבא גדול כזה.

נפתח בסיפור על ההורים של אבא הכ"מ, שיש בו גם עידוד לאנשים שמתמודדים עם קשיים סבא עלה לארץ בתרצ"א. התחתנו ועלו לארץ מתוך אהבה עזה לארץ ישראל. יצא לי להתארח אצל הגרש"ז אולמן מבית הדין של ר' נסים, הרב של 'משכנות-יעקב' מב"ב. הוא התעניין - "מתי סבא עלה לארץ?". עניתי לו - בשנת 1931. אז הוא אמר - "כנראה הוא היה 'ציויני גדול'". מי עלה אז סתם לארץ? מה היה פה לאכול? אבקת ביצים עם שני ביסקוויטים הקצאה לשבוע, היה צנע. מה כבר היה אז - "הם כנראה היו אוהבי ארץ-ישראל גדולים", אמר. אז בעזרת של בחור צעיר - אמרתי לו "לכן הקב"ה הציל אותם."

סבא וסבתא שלא חכרתי אותם חיכו לילד כמו הרבה אנשים שמצפים שהכל יקרה לפי תוכנית - מתחילים 'שידוכים' מיד מתחתנים, ותוך שנה שנתיים מגיע ילד. אך למרבה הכאב אבא זצ"ל נולד רק לאחר שמונה שנות צפייה, וזו בסופו של דבר דוגמה להשגחה פרטית. הרי לפי ה'תכנית' והחישוב, בתש"ח הוא היה צריך להיות בן 17 או 16, אז הרבה סיכויים שהוא

מספד מר

עם כלות השבעה התכנסו חברי קדושת ציון ומוקירי זכרו של מורנו הגאון רבי יואל שוורץ זצ"ל להספד מרכזי ב'בית רמח"ל' בית מדרשו של מורנו הגאון רבי מרדכי שריקי.

הספידוהו ברוב רגש מרנן ורבנן, מורנו הגר"מ שריקי, מורנו כ"ק האדמו"ר מבוסטון שליט"א, מורנו הגאון רבי יצחק ברנד, מורנו הגרמ"מ טוביאס, בנו הרב בנימין זאב שוורץ שליט"א, תלמידו חביבו חברנו הרב חיים אינהורן, ויו"ר האגודה הרב יהודה אפשטיין.

זיע"א.

להלן קטעים נבחרים מההספד שנשא בנו, הרב בנימין זאב שיבלחט"א.

הלב עדיין הומה, הבוקר קמנו מהשבעה. ננסה לחלק את ההתייחסות שלי לאבא הכ"מ לשלוש אבחנות - אבא, רב ומנהיג.

באז כל מיני אנשים ואמרו בשבעה - אתם צריכים להכנס לתוך הנעליים של אבא... אמנם גם אם יש פער בין חומץ לייץ, בכל אופן ישנה שייכות ביניהם - שניהם מיוצרים מענבים. אבל מה הקשר בין מנוף גבהים לשק תפוחי אדמה? בין רכב וולבו לפטרזויליה?...?

כ"ק אדמו"ר מבוסטון שליט"א

היה מאיץ בי בשעה 2:00 - "נו, שבת, מאוחר, תצא כי אתה יוצא מחוץ לעיר". כמה שנסיתי להסביר שיש זמן וניתן להגיע ברוגע זמן רב לפני שבת, לא עזר, אבל אבא בשלו - "שבת!". למרות שהדלקת נרות ב-6:50... "תצא כבר, תזדרז". הפחד הזה, הזהירות מלעבור על פסיק מהשו"ע... נכון שהבסיס היה מההורים, מסבא וסבתא שלא זכיתי להכיר, אבל עיקר בנייתו באמת היתה תלמיד פוניבז' וקול תורה כל ימיו.

בשנים האחרונות יצא עלון חודשי עם תמצית שיעוריו. המאמרים של השנה האחרונה נכתבו בין טיפול כימותרפי למשנהו. מה שנקרא "אני כותב בדמע". תנסו לתאר את הקשיים של חולה אונקולוגי עם ריאות אכולות, כשהוא מתייסר ומתקשה בנשימה, וכל זאת יושב מול המקלדת, מנסה לכתוב, להפיץ תורה ואמונה בכל מצב.

מי שהתבונן שם לב, שבכל פעם שהיתה מתפרסמת שיחה של רבי גרשון אדלשטיין - שה' יאריך ימיו ושנותיו - שצריך להתחזק, למשל, בשמירת סדרים, או לפעמים באהבת תורה וזריות - אז אבא היה מזכיר בשיחותיו ומצטט במאמרים שצריך להתחזק בשמירת הסדרים, כי זה הנושא עכשיו - להתחזק בזה. כי ראש הישיבה אמר. כמו תלמיד...

מאידך יש כאלו שכאשר פותחים עיתון ורואים שפורסם שם, שר' גרשון אמר שצריך להתחזק במשהו מסוים, אז אומרים - בסדר הבנתי, זה ריטואל, כמו להבדיל דבר המערכת,

כבר היה מפקד כזה. אמנם קשה לנחש בדיוק היכן, אם בפלמ"ח או בהגנה, מסתמא זה היה או באצ"ל או בלח"י. פעם בררו האם היה איזשהו מפקד כיתה במחטרות שנשאר לאחר המאורעות שומר שבת כהלכתה? להיות לוחם במחטרות ולגדול מרביץ תורה - על זה מסתמא בכלל לא היה מה לדבר. יד ה' משגחת בכל דבר, ואפשר להתבונן ולראות שגם בקשיים הקב"ה מסובב את הכל לטובה.

אבא היה תלמיד, ונשאר תלמיד נאמן לרבנותיו עד סוף ימיו. בכל הנהגה וחשיבה היה רואה לנגד עיניו את החינוך של ר' גדליה אייזמן ואת היראת שמים של ר' חצקל לוינשטיין זצ"ל.

יראת שמים

המושג של יראת שמים - נמחיש בסיפור. בחור סיפר, שהוא וחבריו לישיבה, ערכו בליל שישי זיץ, שרו במשך שעות שירי רגש. כשבררו עם הבחור - לשם מה נערכה השירה? ענה - "לקנות יראת שמים". ואז נשאלה השאלה, האם ניתן לבחון האם זה באמת השפיע, האם זה הועיל? הרי ניתן לבדוק זאת בשטח, האם למחרת קמו חמש דקות מוקדם יותר לשחרית? המעריב אחרי הזיץ היה קצת יותר ברצינות? יראת שמים נמדדת במעשים! להיות תלמיד של ר' חצקל, זה להבין שכאשר חיים עם יראת שמים, סדר היום נראה אחרת.

אחד הפחדים הגדולים ביותר שאנחנו זוכרים כילדים מול אבא זה להפסיד שקיעה. בשנים האחרונות, התורנות שלי היתה ביום שישי, ואבא

הרב בנימין זאב שוורץ שליט"א

כשאתה שואל ילד - "אתה לומד נביאים?", הוא אומר - "לא, אנחנו לומדים שמואל ב'". "איפה הוא קבור?" "המורה לא אמר"... מבינים, הוא מחובר לפרק שלפניו, למטלות שנתנו לו בשכפול, אבל הוא לא מחובר לספר, הוא לא מקיף את עוצמת שלשלת העברת התורה מהר סיני לימינו.

יש כזה מושג שנקרא נבואה - הקב"ה דיבר איתנו דרך עבדיו, יש ספר של הנבואות שנכתבו עבורנו. זכורני, בערך בגיל 8-9 הייתי עם חוס בבית, ואמא - שתאריך ימים - הייתה באיזה ארוע, ובטלפון החוגה דאז, כמוכן שאי אפשר היה להשיג אותה, והאחיות לא ידעו מה לעשות בחוס גבוה, אז אבא התחיל להקריא לי את ספר שמואל, ספר מלכים, סיפר לי כדי שלא אשקע בהזיות. זה לא היה ילקוט מעם לועז, זה היה לימוד ישירות מהספר. גדלנו עם סיפורי הנ"ך. סעודות שבת זה סוג של מבחן התמצאות, שקשור לפרשת השבוע - איפה מוזכר מקל, איפה מוזכר נעל, כל מיני שמות, ולעבור על כל התנ"ך. צריך לדעת את כל התנ"ך ולזכור, והאחיות משתפות פעולה, כי גם הן יודעות תנ"ך.

הייתי תלמיד כתיב א', ומצאתי את עצמי עובר לתלמוד תורה אחר. מה היה הטריגר? מישהו בצוות אמר שם - "עוד פעם יבוא ר' יואל, ויטריד אותנו שלא לומדים מספיק תנ"ך... מספיק היה לי עם האחים שלו. אחרי זה אבא שלו ישלח מכתבים שלא מספיק לומדים נביאים. עוד פעם יתערב לי. אין לי כח לבנים שלו". אז היו צריכים למצוא לי תלמוד תורה חדש.

לחנך על פי ההנחיות של המהר"ל מפראג, מה ילד צריך לדעת - זה היה בנפשו, כיצד ילדים

צריך להתחזק. במה? לא מתעמקים, ממשיכים הלאה. אבל אבא - הוא נשאר תלמיד, נשאר פוניבז'ער כל ימיו. ואם הראש ישיבה אמר שצריך להתחזק עכשיו בשמירת הסדרים, זה 'הרייד' עכשיו. מתחזקים בשמירת סדרים. ואם הוא כתב להתחזק בזהירות? ותפילה? אז זה הנושא כעת, במה עוסקים - בזהירות... ובתפילה...

מורנו הגר"מ שריקי שליט"א

אבא נצל את הזמן, כל רגע, אין רגע פנוי.

יש בבית תמונות, שהוא עומד עם הסטנדר ערב פסח, והילדים חגים סביבו, משחקים, והוא עם הסטנדר, שממנו התפללנו בשבעה, תמיד אותו סטנדר עץ נצחי. אבא עומד ומעיין, בולע ספרים ובולע ספרים.

רחבות אופקים בתורה

יש מושג, שאני לא יודע איך מחדירים אותו לנוער, הכוונה לתוספת רחבות - להרחיב אופקים בתורה.

בשבעה הגיע ר' שמואל בקר, ר"י ים התלמוד, שאבא היה גם משגיח אצלו [אני לא יודע בכמה ישיבות אבא לימד]. הוא אומר, שבים צריך לדעת לשחות לאורך וגם לעומק. מי שרק שוחה לעומק, לא יצליח להגיע להישגים בלימוד, צריך לדעת את שניהם.

יש ספר שקוראים לו 'פלא יועץ', יש ספר - 'כד הקמח'. צריך קצת להכיר מה כתוב שם. יש גם ספר שקוראים לו 'אגרות צפון', אין לי מושג מה כתוב שמה, אני רק יודע שאבא מסר על זה שיעורים.

יש 'דרך ה', 'תומר דבורה', 'דורות הראשונים' שאבא היה בקיא בהם. יש עוד הרבה ספרים. כן, יש כאלו ספרים!...

המסירות לטיפול בהורים שלו - כשסבתא הייתה סיעודית, היא גרה אצלנו ביחד כמה שנים. יש כאלו שחוששים לחשוף ילדים קטנים לזקנה ולמחלות. אבא לא חשש שילדים יטעמו את קשיי החיים וידעו שהחיים קצרים. במקום לשים אותה בבית אבות, הביא את הסבתא הביתה עם הילדים והילדות. ואמא - שתחיה - עם האחיות שלי, טפלו בסבתא עם כל הקשיים של פרקינסון ואלצהיימר, והיא קיבלה את הטיפול המסור ביותר כל עוד שמבחינה רפואית ניתן היה להמשיך.

מרבץ תורה

אבא היה דוגמא לניצול הזמן ועמל התורה והרבצת תורה מיוחדת. לא היה אצלו רגע פנוי - או ללמוד או ללמד. יש מצוה ללמד תורה. כשאני, למשל, מוסר שיעור בישיבה ושלושה בחורים עוד לא נכנסו, אז אני ממתין ומתעכב, כי זה 'ביטול תורה' בכמות... חבל ללמד למעטים, נחכה שגיע 'פורום חוקי', שיהיה כדאי למסור שיעור... אבל לאבא לא היה הבדל בין למסור שיעור לשני אנשים או מאתיים או ארבע מאות, יש מצוה ללמד תורה.

תאָר זאת השכן היקר ד"ר ר' גבריאל מונטר - בתקופת הקורונה בחצר שלו התקיים מנין פתוח, ובקבלת שבת ככדו את זקן רבני השכונה לדבר...

מי היה הקהל של אבא, אתם שואלים? יושבים שם עולה חדר מרוסיה, ועוד איזה אחד נראה ספק הומלס ספק אינו מן הישוב, ואבא מדבר בפאתוס... לא משנה לו למי הוא מדבר, יש מצוה ללמד תורה, לא משנה הקהל שלפניו. באחת המסגרות שבהן לימדתי היתה תקופה קשה. יום אחד, אמרתי לו - "אבא, אין לי סיפוק שם, אולי אעזוב שם ואלך לחפש מקום אחר. יש בחורים שלא נכנסים לשיעור, טוענים שאני לא

צריכים לשנן וכמה צריכים לדעת. הוא שמח כשהתחלתי קצת לעסוק בלימוד הנביאים. בשנות הבחורות המאוחרות, גליתי שישנה ישיבת 'אדרת אליהו', שכחלק מסדרי הישיבה לומדים תנ"ך בדיוק כמו שלמדו בישיבת וולאז'ין. אבא חי את החומש ומסר שיעורים מתוך החומש, כשבעיניו - הנביאים זה הספר שדרכו הקב"ה מדבר אתנו גם היום. יש כזה ספר שקוראים לו 'בראשית', כדאי ללמוד אותו!

דבקות במצווה

ההנהגה של שמירת העיניים היתה אצלו מופלאה. כשאבא היה מאושפז במחלקת אונקולוגיה, הרי ניתן לחשוב שבת חולים זה לא המקום המתאים להקפיד על שמירת העיניים. נסיתי לשמור קשרים עם צוות המחלקה כדי לקבל מהם יחס מועדף, כך חשבתי. אבל כשאבא שהה בחדר מיון

בשערי צדק - ולצערנו שהה שם פעמים רבות - מה שהפריע לו, היה שהוילון פתוח. הוא בקש שוב ושוב - "לסגור את הוילון", כי עוברות שם נשים. את הגיסות שלו הוא זיהה לפי הקול, הוא לא ראה אותן. גם את הכלות שלו הוא לא הכיר, והיו לו כל מיני פטנטים איך לזהות מי נמצאת בסעודה, לדעת למי להגיד 'גוט שבת', ולמי להגיד 'שבת שלום', להיות סבא בלי לראות את הכלות שלו זו עבודה קשה שבמקדש.

אחת ההנהגות שאני זוכר מקטנות - לעבור בכל ליל שבת, דרך השוויגער שלו, שהיתה אלמנה, להגיד לה 'גוט שבת'. יש מצווה, אז זה גם בגשם ובשלג, ולא משנה מה - הולכים להגיד לסבתא 'גוט שבת'. הימנימום שאדם חייב לקיים, וזו מצוות עשה מן התורה. זה לא שעל הדרך נכנסים, אלא הולכים במיוחד, כי רצון ה' אצלו זו הנורמה.

רק 4-5 אנשים - אותו שיעור, ממש מסר נפשו עליהם. באמצע סעודת שבת היה מברך, רץ מהר - כמו שרץ שמונים שנה... כדי למסור להם שיעור תורה.

בשנה האחרונה התחיל להגיע פיזיותרפיסט

שלימד אותו לראשונה איך הולכים - עד אז הוא רק רץ! ד"ר מונטר בקש מאתנו - "תעשו משהו - בחוץ חושך אימים, והוא הולך לתפילה בהנף החמה, והוא בגיל 79, הולך לבד, והוא רץ לבד ל'הנף', ונראה שעוד רגע הוא מתהפך עם התפילין והטלית... האמת היא, שעשרות פעמים הוא נפל, אבל זה לא הפריע לו להמשיך בשגרת יומו. יום אחד אמא צעקה מהחלון לשכנים שיבואו לעזור להרים אותו. מיד אחרי זה הוא התחזק, ורץ להתפלל. אחרים היו עוצרים, נחים - 'הלא לפני רגע נפלת על הרצפה, תעצור, תנשום. תנוח - אח"כ תאושש...". אבל הרי כעת יש תפילה! את אבא - אי אפשר היה לעצור...

לפני שנתיים אבא נפל ונחבל בפניו. מה קרה? הוא קם מהר, התלמידים הקבועים שהגיעו לשיעור דפקו בדלת, אז הוא קם במהירות, קיבל סחורחות ונחבל ברצפה. קראו לאנשים שיבואו להרים אותו. בכלל, המסירות לתפילה בהנף - היתה בנפשו. כאשר לא היה כפוף לסדרי ישיבה, בהתחלה התפלל אצל הרב אלישיב, ואז הרב אלישיב קרא לו שישב במזרח, כי זה לא כבוד התורה שישב באמצע בית הכנסת, אך לאבא זה כלל לא הפריע. אחרי תקופה התחיל להתפלל בותיקין, וכך התמיד גם בכל מקום והמשיך ומסר נפשו על תפילה בהנף החמה עד היום האחרון. הוא הסתכל על השעון, ואני שואל אותו

בראש שלהם...". אבא נתן לי על הראש - "מי אמר שבאת לעולם הזה בשביל לקבל סיפוק? ! אתה עבד ה', אז תעבוד בלי סיפוק, תראה לי איפה כתוב בשו"ע: 'יהי רצון שיהיה לי סיפוק? !'. הוא לא הבין מה אני רוצה ממנו. הדבר הזה - ללמד תורה לרבים ו'העמידו תלמידים הרבה' - זה היה בנפשו. כל בוקר היה יוצא לרחוב הנביאים, משם בקו 12, לישיבה בדרך בית לחם, להתפלל שחרית בישיבת 'אתרי' בבית צפפה, לחזור משם לישיבת 'דבר ירושלים' בגאולה... ולהגיע שוב לסדר ב' לבית צפפה כדי להשפיע על התלמידים.

איפה שהזמינו אותו למסור שיעור - הוא הלך ללמד.

לפני 30 שנה הוא ראה שאנשים גומרים את העבודה ב-4, 5 אחה"צ, מגיעים הביתה ובטלים מתורה. הוא פתח להם מסגרות ללימוד תורה,

כמעט כל ארגון של זיכוי הרבים לפני 40 שנה - 'ערכים', 'אל המקורות' - אבא היה קשור להם ונעזרו בו בעצה ותושייה - בכל מצב וגיל צריך ללמד תורה לעם ישראל.

באו עולים - בהתחלה מפרס, נהיו אצלנו בני בית. אחר-כך היה גל של תלמידים מאמריקה, אז הוא למד אנגלית, לקח מילון עברי-אנגלי והתחיל לסרוק בראשו דפים כדי לדעת לתקשר עמם. אחר-כך הגיעו עולים מרוסיה - בעבורם למד לדבר ברוסית. אנב בענין העליה מרוסיה, הוא לא ראה זאת כעוד עולים שהגיעו, אלא כחלק מהתכנית של ה' להביא את הגולה מארץ צפון - עוד חלק מהגאולה.

אבא נקשר לעולים מרוסיה בכל מאודו. ביום שישי היתה קביעות מיוחדת עבורם, גם אם באו

מורנו הגר"מ טוביאס שליט"א

ובדרך-כלל החזיק כמה דפים קדימה. להיות זקן תלמיד חכם זה מומלץ, לא משתעממים לרגע....

הספרים של אבא נכתבו בעברית פשוטה - אף שהיה יליד מאה שערים, הוא כתב בעברית צחה ברורה, בלי ראשי תיבות, שגם אדם שעכשיו עלה מרוסיה יבין אותו, שיהיה ברור, מונגש. היתה לו פרקטיקה עצומה בהלכה, איך לתרגם את השו"ע לשטח. אנשים באו לעשות אצלו 'שימוש' לדעת מה זה אתרוג כשר ומה זה הדס כשר. כשהייתי ילד, בשנת תשמ"ו, אבא היה בעיצומו של עריכת חיבור על דיני ארבעת המינים. לידי המשפחה התגייסו לצלם תמונות של אתרוגים ולולבים. השתמשנו במצלמת 'זופלה' פשוטה לצלם אתרוגים ולולבים, כדי

שעוד אנשים ידעו איך קונים אתרוגים. אמנם הייתה זו מצלמה ביתית, אבל ספר הלכה עם תמונות-המחשה היה אז חידוש מהפכני בבית המדרש.

הרבה מהספרים נכתבו בנסיעות, אבל בשביל להגיע למצב, בו אפשר לשבת באוטובוס בגיל 28 עם תיק עור על הברכיים, ולכתוב ספר על הלכות מזווה או על הלכות שילוח הקן בלי שום ספר, צריך כבר מגיל 12 לדחוס ולארגן כמויות של ידע לראש.

ר' יעקב בלוי, ר' שריה דבליצקי, מחברים רבים צטטו אותו. כל ספר לפני שהודפס - הוא בדק אם זה טוב לכלל ישראל או לא. הוא הסביר - על הלכות שבת יש כבר מדף שלם של ספרים, וכי צריך לפרסם דווקא את התורה שלי? אבל על הלכות שילוח הקן לא כתבו, אז הוא כתב. הלכות גרים - התברר לו שיש בעיות רציניות בתחום, ולכן כתב על תהליך הגרות. על הלכות טהרה אין סיבה להדפיס עוד חיבור, אבל זה שאסור לצייר שמש - אנשים לא יודעים. פעם

- אתה רוצה להתפלל, הוא סימן עם העיניים על התפילין, קרא 'קריאת שמע' עד ששקע בשינה, וכעבור כמה שעות בבת אחת פרחת נשמתו.

עשות ספרים

ללמד תורה - זה גם לכתוב ספרים. בתור ילד זה היה סוג של בדיחה. היו שואלים - אבא שלך הוציא עוד ספר היום? יש 285 כותרים על שמו באוצר החכמה. לגבי ספרי הלכה, אחד מהשננים אמר לי - כאשר אני רוצה לקחת נושא בהלכה ולכתוב עליו, אני פותח ספר של הרב שוורץ, והנה יש לי ספר ערוך. בקורס מרצים בערכים שאלו את הרב צביאלי בן-צור שלמד באיתרי - איך מכינים שיעור?

הוא אמר: "תבחר נושא, תקח ספר של הרב שוורץ, יש בו הכל - מקורות, מדרשים, מוסר, הכל ערוך, תוסיף איזה שתיים-שלוש בדיחות שאתה מכיר, וזהו".

אגב, אבא מעולם לא ספר בדיחות. לא יודע למה. אבל אבא הבין שאדם צריך להיות רציני. לא שהוא לא שמח ולא שלא היה אדם עליו, אבל החיים רציניים, וחבל לבזבז אתם. היו באים אליו נכדים לסעוד אותו - ניסו קצת לדבר, מה מדברים עם סבא? הוא היה אומר, אתה רוצה ללמוד? הבאת ספר? אם לא, מה אתה רוצה? אחד הנכדים, ממנו היה אבא הכי מרוצה, היה נכד אחד - שהיו לו הספקים ללמוד ולא ניסה לדבר, הוא דיבר רק כשסבא רצה משהו. אז אבא הכ"מ ביקש שרק הוא יבוא, כי הוא לא הפריע לו ללמוד. נכדים אחרים היו מתחילים לשאול - סבא, מה נשמע, כואב לך, יותר, פחות... מה זה כואב? מה הקשר עכשיו? עכשיו צריך לסיים את הדף היומי. כשכבר לא היה לו כח, הדפיסו לו את הדף היומי מאוצר החכמה, וכך למד מדפים,

ישאלו אותי בשמים מה עשיתי עם זה לכבוד שמים, אז הוא נסע שם לדבר בפני סטודנטים יהודים, לכבודו עשו הפרדה שם באוניברסיטה היהודית בבודפשט, אבל כששמע שראש הקהל נשוי לגויה, הוא כל-יך נשבר מהם וחזר לארץ.

אבא ניסה בכל מאודו לעזור לזוגות צעירים ברכישת דירה, הוא עזר לאנשים שרוצים לגור בארץ-ישראל על טהרת הקודש. פרויקט אחד שעמד מאחוריו היה הפרויקט של בית שמש - לפני 40 שנה מכרו שם דירות ב־40,000 שקל. ואז הוא הגה פתרון מקיף לבעיית הדירור. וכך טען בפני ראשי הישיבות - "נשלח את הבוגרים שלנו שנה לבית שמש, שנה לאשדוד, לנתיבות ויקנעם, וניישב את ארץ ישראל ביראים ושלמים, וכך נשנה את פני ארץ ישראל". הרב אלבו שליט"א שלח לשם גרעין אברכים ואח"כ כשהתחילו בשיווק הקריות, אז ציינו שבית שמש היא עיר מסורתית, כבר יש בה כולל חשוב וכו'... כל-יך שמח שיש לו נכרות בעפולה, בכרמיאל, באופקים. אבא הסביר שמשמים בג"ץ סגרו לנו את המכרזים בחריש, כדי שנגור בכל מקום בארץ.

היינו עושים טיולי שכונות לפני ארבעים שנה, לראות את שכונת כנסת, את נחלאות. מישהו אמר לו שהוא רוצה לנסוע לבקר בשוויץ, השיב - "תסע לארבל". "אתה רוצה לראות את ונציה? תראה את נחלאות". זה היה טיולי שבת, לקיים 'סובו ציון והקיפוח'. להתפעל ולהודות לה' על כל עיר שנבנית בארץ-ישראל.

לפיכום, מה עוד יש לומר, אבא הכ"מ היה מגיד שיעור, פוסק, מחנך, מחבר ספרים, בעל מוסר, דובר, מסבירן, בעל השקפה, מחדש ובקיא, שמרן ומהפכן, רב ותלמיד, ויש עוד הרבה מה להוסיף.

איש האשכולות, לקח הכל, נטל והלך לו.

איש האשכולות הזה הסתלק והשאיר הרבה דרכים כבושות וסלולות, כל הרוצה ילך וידבק במעשיו, יפיץ תורה, יקרב יהודים, יחזק את קיום המצוות ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים.

בשער הגמרות של 'עוד הישיבות' היה ציור של שמש וירח, אבא שלח להם מכתב שזה אסור, ואח"כ הם תקנו את זה.

בקשו לא מזמן מארגון 'ערכים' להמציא לאקדמיה 'נייר עמדה' שיסביר מה יחסו של הציבור החרדי למדינה. ישבו שם מלומדי-הסברה, חשבו וחפשו מה לשלוח להם, עד שהזכיר אחד מהם שהרב שוורץ כתב לפני 40 שנה ספר - 'ימות עולם' - שעדיין רלוונטי ואקטואלי, מובן וקליט, ולא צריך לעבד אותו למציאות ימינו, והמעניין הוא שמאז לא נדפס שום ספר אחר שיותר מתאים. הם פנו אליו לקבל רשות להדפסה, שניתנה כמובן בחפץ לב, לא היה צריך לשנות כלום [אולי היה כדאי לחוקק את התאריך...].

אמרו עליו שהוא מקורי. אבל אבא לא חיפש להיות שונה, הוא הרגיש בנח בשטיבלאך במאה שערים, לא היה לו שום תואר אקדמי. הלך עם חליפה ארוכה. אמנם הלך עם פראקים בצבע שונה, אבל לא כי חיפש במה להיות שונה, אלא שפעם אחת אבא עבר בשער שכם, נגשה אליו אשה ואמרה לו באנגלית - "פאפ, איפה הכנסיה?". הוא כל-יך נבהל מזה שהלבוש נראה כמו של כומר, שהלך והחליף לפראק בצבע כחול, שלא להראות כמוהם.

מנהיג

הוא היה מנהיג שהקדים את הדור הזה, הרבה דברים פרץ דרך וסלל אותה לבאים אחיו, וכשמישהו התחיל לעשות מזה ביזנס, הוא זו הצדה ועבר לפרויקט הבא.

פעמיים בחייו נסע לחוץ לארץ - להונגריה ולהולנד. הוא שמע שיש שם מפעל ליצור קטניות בלי תולעים, ויש אפשרות להקים כזה גם בארץ. לטיולים בחו"ל מעולם לא נסע. לפני שנה וחצי עמד בפני אברכים וזעק - איך יכול להיות שעיתון חרדי מפרסם טיולים לחו"ל, הוא מסייע לדבר עבירה וצריך למחות בידו. אבל עם כל זאת הוא נסע להונגריה - אמר 'אני דובר הונגרית מילדות,

מורנו הגאון האדיר רבי זלמן נחמיה גולדברג - שנתיים לפטירתו

ראיון מיוחד עם גיסו הגאון הגדול רבי מרדכי אויערבאך שליט"א

למעשה, קשה להגיד עליו תואר כגון "התמדה", או לומר עליו "הוא היה מתמיד", או הגדרה אחרת; כי כל חייו, כל ימיו - ככל שזכיתי להכירו - הוא הגה בתורה כל הזמן. לא משנה באיזה זמן ומצב, הוא היה יושב ליד הגמרא, ליד השלחן- ערוך או הראשונים, והגה בתורה. תמיד הוא הגה בתורה, זו לא "התמדה", זו הייתה המציאות שלו, מאז שאני הכרתי אותו - עוד לפני שהייתי בר- מצוה, תמיד תמיד היתה כל המחשבה שלו סביב התורה; רק "תורה תורה תורה". המציאות שלו היתה מציאות של תורה.

היה אצלו "בין הזמנים"?

בין הזמנים אצלו היה גם כן 'תורה': הרבה פעמים הוא היה בא ל'ירחי כלה' [א.ה. - הם כינוסי התורה הנערכים בישיבת פונביז' לבעלי-בתים בתקופת 'בין הזמנים'] ולומד שם בשקט, זה הרי לא יאומן, הוא היה בא ל'ירחי כלה' ויושב שמה ללמוד כמו אחד הבעלי-בתים, זה גם מראה על הפשטות והענוה שלו, אני לא חושב שיש תלמיד חכם בקנה מידה כזה, או אפילו קטן יותר שהיה מוכן להשתלב בתוך מציאות של בעלי-בתים. אבל הוא לא חשב על זה בכלל, בשבילו זו היתה הזדמנות לשבת וללמוד כל הזמן.

לרגל שנתיים לפטירת מורנו מרן הגאון האדיר רבי זלמן נחמיה גולדברג, אשר חל ביום ל' אב א' דר"ח אלול, שוחחנו על דרכיו ואורחותיו של מרן זצ"ל עם יבדלחט"א גיסו הגאון הגדול רבי מרדכי אויערבאך בן מרן הגרש"ז אויערבאך זצ"ל וראש ישיבת הליכות שלמה.

אנו מביאים בפניכם את הראיון הנפלא אשר העניק לגליון קדושת ציון אודות מורנו זצ"ל.

הגאון הגדול רבי מרדכי אויערבאך שליט"א

בראשית הדברים ציינו באזני הרב שליט"א כי בהספד הגדול שערכנו ככלות השבעה לפטירתו שמעו והתחזקו מההספד של הרב מעל שלשים אלף יהודים, ב"ה.

ישר כח!

עתה, במלאת שנתיים לפטירתו, נשמח כי הרב ישתף אותנו בעובדות

והנהגות של גיסו רבי זלמן נחמיה זצ"ל שהשבוץ הארצייתי שלו, ואנו מבקשים להביא בפני קוראי גליון 'קדושת ציון' את השיחה עם הרב.

תשאלו אתם, על איזה נושאים אתם רוצים לשמוע?

אפשר לשאול על ההתמדה שלו? על לימוד התורה על המחויבות לתורה?

אותו רק לגופו של עניין, הוא מסתכל רק על דבר אחד, הוא יהודי, הוא רוצה לעשות מה שיהודי צריך לעשות ולשבת ללמוד, ולכן לא עניין אותו בכלל כל נושא החוגים והמגורים השונים וכו', הנקודה היא שברגע שצריך ללמוד וללמד תורה, הוא לא מסתכל על שום דבר אחר בעולם, זה מה שמעניין אותו, ובכלל לא מעניין אותו מה יאמרו הבריות.

הוא הזכיר בהנהגה זו את המיו, אביכם הגאון רבי שלמה זלמן אויערבך זצ"ל?

לא, אני לא יודע אם זה בא מאותו הכיוון, אצל אבא זצ"ל זה בא ממקום אחר, אצלו זה היה ממקום שהוא בכלל לא הסתכל על שום דבר חיצוני, שום דבר! אך ורק לגופו של עניין בכל דבר ודבר, וממילא יצאו דברים שלא כולם מבינים, כי הטבע של בני אדם - ובמיוחד של האנשים בימינו, הוא שצריכים לסווג כל דבר, 'אדם זה שייך לזה ודבר זה שייך לזה', והוא לא סיווג שום דבר, הוא ניטרל את עצמו לחלוטין מכל הדברים החיצוניים, והסתכל רק לגופו של דבר.

בקשר לאגודת 'קדושת ציון', הקשר של האגודה אתו התחיל סביב האהבה לארץ ישראל, בכל מיני פרטים שהוא עסק בהם.

בנושא 'ארץ ישראל' יש כמה זוויות, למעשה הרי כל יהודי בטבעו, כל אחד, אוהב את ארץ ישראל, אבל אצלו מלבד האהבה הטבעית לארץ ישראל, הרי גם כאן זה בא מכח התורה שבו, היות והתורה מעמידה את ארץ ישראל במרכז העניינים, התורה היא זו שדורשת לבוא להתיישב, וממילא זה לא קשור בכלל למצבים פוליטיים או מדיניים שונים, הענין בכלל לא נוגע

הרי זה דבר מבהיל אם מתבוננים בזה, איך שעשה עצמו עפר ואפר - לא יאומן! אולם ההסבר בזה, כי זו היתה המציאות שלו, שהענווה הייתה משולבת בתורה. אין דוגמה כזאת בימינו, תלמיד חכם בשיעור קומה כזה שבא לשבת ב'ירחי כלה', אין עוד אחד כזה, אפילו לא מישוה פחות ממנו בהרבה, שהיה עושה דבר כזה. פשוט לא עניין אותו - לא 'מה יאמרו', וגם לא 'מה לא יאמרו'; מה שהוא מצא לנכון לעשות הוא עשה, ומכח זה ישב ללמוד.

כיצד נוכל ללמוד מדרכיו, לשלב ענוה עם כזו תורה...

הרב זצ"ל היה מיחידי סגולה, דבר נדיר, הכישרונות שלו היו יוצאים מן הכלל, זיכרון מבהיל ממש, נדמה לי שהוא לא שכח מאומה - מאז שהוא היה תינוק; כאשר היה פעוט הוא ראה את מרן הרוגטשובער זצ"ל, ואחר כך כל חייו הוא זכר בדיוק כיצד היה נראה, הידע שלו היה מבהיל על כל רעיון, והוא אפילו לא שם

לב לגדלות שלו, הוא לא שם לב כיצד הוא מספר משהו מלפני שבעים שנה באופן מדויק - וכבדרך אגב, הוא לא הרגיש שיש בזה משהו מיוחד.

כפי שהכרנו את מרן, לא רק שלא היתה לו התבדלות כלשהי מבעלייבתים, אלא גם מכל מגזר כלשהו, לא ראה את עצמו נפרד או מנותק...

תופעה זו הייתה אצלו מכיוון שהוא לקח כל דבר אך ורק לגופו של עניין; וממילא, מי שחי כך אז לפעמים זה מביא למצבים שלא תמיד האנשים מבחין מבינים אותו, כי מעניין

לכל הסיפור הזה, כמו שאמרתי לעיל - גם בתחום הזה הוא לא פחד לומר מה שהוא חושב בגלל שזה יתפרש באופן זה או אחר, הוא הסתכל בתורה, בחומש בגמרא ובמב"ם, ומזה הוא למד את דרך ההנהגה הראויה, וממילא יצא לו כי הדבר הטבעי ביותר בתורה הוא אהבת ארץ ישראל, מזה זה בא!

למעשה אני חושב שאסור לסווג זאת בצורה כאילו הוא היה אוהב את זה או אוהב את זה, הוא היה כל כולו 'תורה', ומה שהתורה אוהבת - את זה הוא אהב.

בהמשך הקשר עם האגודה, היה מאוד אכפת לו מכך שאומרים שאי אפשר שהמדינה תתנהל על פי התורה, והוא התחיל לחבר את הקונטרס שהוצאנו [מדינה של תורה] להראות שכל גדולי ישראל

קבעו שחובה שהמדינה תתנהג רק על פי התורה, והוא שלח לבנו הרב אהרן שיביא את החומרים מהגרש"ז על זה, כי יש היום כל מיני אמירות בנושא זה.

תראה, אי אפשר במסגרת זו להכנס לכל הפרטים, אני יודע שאצלו היה נקודה מרכזית אחת ויחידה, המציאות של תורה זו הייתה המציאות שלו! ממילא אחד כמוהו שכולו הוא תורה, אז הוא רוצה שכל דבר יתנהל רק לפי התורה, אם זה נקרא מדינה, אם זה נקרא רפואה, אם זה נקרא בכל שם שהוא, בכל דבר יש לתורה מה להגיד! ואין מציאות בעולם שיהיה דבר שאין לתורה חוות-דעת מה צריך לעשות, מזה זה בא, הכול בא מאותו דבר, מה שהתורה אוהבת את זה הוא אהב, ומה שאפשר לפתור דרך התורה אז את זה צריך לפתור.

אנחנו מבקשים שהרב יברך אותנו:

שנזכה שהוא יהיה נר לרגלנו, ולכל הישועות, כי המציאות הזו של השילוב של תורה, יראת שמים, דקדוק הלכה ומידות מעולות - וממש מופלאות, כל השילוב הזה זה נדיר מאוד, אבל לכל הפחות שכל אחד יקח משהו ממנו.

הגר"מ אויערנבאך שליט"א עם להבחל"ח הגר"ן גולדברג זצ"ל

להבין את גודל השעה

הרב יהודה אפשטיין

מקיפה את כלל ההוויה של הכלל והפרט - החל בהזדהות הבסיסית עם האומה היהודית, וכלה בשיבה אל שמירת המצוות וכל דקדוקי ההלכה.

דווקא החרם שהטילו האליטות הותיקות כנגד נציגם הנבחר של רוב היהודים בארץ - הוא שחידר את העמדות והכריח כל אחד בישראל להחליט להיכן הוא שייך. לא מעט אנשים, שהיו בעבר מזוהים עם מה שכונה 'הימין' - עשו את דרכם למחנה השני. מבלי להתעלם מהאינטרסים האישיים, השנאות והנקמות הקטנוניות שמדריכים את רוב האנושות ויותר מכולם את הפוליטיקאים - עדיין זועקת העובדה, כי לכולם מכנה משותף די ברור, והוא ההזדהות הנפשית עם השמאל וערכיו, גם אם בסוגיה המדינית הם היו מזוהים בעבר עם הימין. ואחר שאלו עזבו, נדהמו הכל לגלות, כי עדיין יש רוב מוצק שבוחר במחנה האמוני בישראל.

אל יהו הדברים קלים בעינינו! מדובר במצב שונה מהותית מכל מה שהכרנו עד כה. כאשר המפלגות החרדיות מהוות קרוב לשליש מהקואליציה, ורוב חברי הקואליציה הם שומרי שבת, כל מי שמצביע לגוש הזה ממילא מצביע על דעת כן, גם אם הוא עצמו עדיין אינו שומר מצוות. השותפות הזו עם הציבור המסורתי היא בעלת ערך, והיא מעמידה בפנינו אתגרים, שלא הכרנו עד כה. ועל-כן מחובתנו להיערך למציאות החדשה, כי היא טומנת בחובה אפשרויות אדירות שטרם הכרנו, ומאידך - יש בה גם סכנות שלא ניתן להתעלם מקיומן.

הסכנה העיקרית היא טשטוש ההבדל שבין היהודים החרדים לדבר ה' ואשר מדקדקים בכל מצוות התורה כהלכה, לבין אלו שיש להם אולי לב חם ורצון להתקרב, אך טרם הפנימו

זמן רב לא ראינו כאלו חיוכים. בכל רחוב, בכל פינה, מרגישים כאילו משא כבד נגול מעלינו. חבר אחד מספר לי, שהנהג באוטובוס הכריז לכל הנוסעים, כי היום הוא יום חג. חבר אחר ששהה בבית חולים סיפר איך השומר בכניסה למחלקה - יהודי פשוט שאותו אינו מכיר, בלי כיפה - פשוט תפס אותו וחייב אותו חיבוק עז ברגע שראה אותו, וחבר נוסף מספר שהיה לו ויכוח עם בעל מלאכה מסוים על עבודה שעשה עבורו, עד שקטע את הויכוח ואמר - "יום חג היום, אני מוותר. היום אף אחד לא יבוא לידי צער...". התחושה באויר היא שלא מדובר רק בנצחון פוליטי, מדובר בשחרור מעולו של שלטון זר...

אכן, נראה היה כי תפילותינו בימים הנוראים, כי 'תכלה ממשלת ודון מן הארץ' נשמעו היטב, ואף כי אנחנו ב'קדושת ציון' האחרונים להשלות את עצמנו כי קמה וגם נצבה מלכות בית דוד המיוחלת - עדיין תהיה זו כפיות טובה גדולה כלפי שמיא להתעלם ממפלת הרשעים ומהתקוה, שדברים רבים אכן ישתנו לטובה בקרוב. ולא, איננו מדברים רק על החד-פעמי והשתיה המתוקה. מבלי לזלזל בממונם של ישראל, דברים שעומדים יותר ברומו של עולם עומדים בראש מעיינינו.

ובנקודה זו בדיוק אני רוצה לגעת, כי ישנם תהליכי עומק חשובים ביותר שמתרחשים כאן בארץ, ומערכת הבחירות האחרונה מספקת לנו הזדמנות להתבונן, ללמוד, לנתח ולהסיק את המסקנות המתבקשות.

הברור שנעשה כאן בשלוש השנים האחרונות הוא חסד גדול מאת ה', אשר מאפשר כעת גם לקצרי-הרואי שבינינו להבין, כי מתרחש כאן תהליך אדיר. עם ישראל הולך ושב לשורשיו, ומדובר במימדים חסרי תקדים. החזרה לשורשים

שעה כזו טרם הכרנו! כל עוד מנה הציבור החרדי מספר רבבות מועט, והציבור החרדי"לי בקושי כמה מאות, היה זה מובן, שאנחנו עוסקים בעיקר בהשרדות ובהבטחת שארית הפליטה. ברוך ה', הצלחנו בכך, אך הגיע הזמן להפנים, כי התקופה ההיא חלפה מן העולם, ועלינו להיערך לאתגרים האדירים שהמציאות הנוכחית מזמנת בפנינו.

ככל שנבין מוקדם יותר, ככל שנפעל מוקדם יותר – כך הסיכוי להתמודד נכון גבוה יותר. בתחום הפוליטי, חייבים לחשוב ברצינות על הקמת מסגרת אחת שתאחד את כלל יראי ה' השואפים להקים את מדינת התורה בארצנו. מפלגה כזו יכולה בקלות להפוך למפלגה הגדולה בישראל ולסחוף אחריה רבים רבים, גם מקרב הציבור המסורתי. בתחום התורני, עלינו ללמוד את התורה מתוך מגמה להעמיד מערכת חוקים לשנת תשפ"ג המבוססת על המסקנות

העולות מהגמרא, ולאור פסקי הרמב"ם, השלחן ערוך ונושאי כליהם. בתחום הכלכלי, עלינו להיערך להקמת מערכת כלכלית שפועלת לפי מה שעולה מעומק העיון בפרק איזהו נשך. בתחום התשתיות הלאומיות, חייבים להעמיד מערכת שתתנהל ללא כל חשש של חילול שבת – בראש ובראשונה בחברת החשמל. בכל תחום ותחום, עלינו להפנים, כי זאת התורה נתנה לנו, כדי שניישם אותה בחיי היום-יום של העם כולו. ואם עד כה יכולנו לדבר על 'הלכתא למשיחא' ולדרון דיונים תיאורטיים על מה שהיה אילו היה בסמכותנו לאכוף את חוקי ה' על המציאות, אז עכשיו נגמרו התירוצים. הדבר בידינו, עלינו רק לרצות באמת, להבין את גודל השעה ולפעול בהתאם.

את ההכרח להוציא לפועל בחיי המעשה את הנאמנות לה' ולתורתו. ומאידך, יש כאן אפשרות אדירה להוביל את הציבור הזה לתמיכה בכינון מלכות התורה ולזכות לגאולה השלמה!

מה שיכריע אם אכן נוביל את המהלך האדיר ולא ניפול לקטנות שמולידה את הסכנות השונות היא מידת הנכונות שלנו לקחת אחריות על כלל ישראל ולהבין, כי אכן תורתנו הקדושה היא הפתרון לכל תחלואי החברה והאומה! אם באמת נאמין שהתורה נועדה לנהל אומה בארצה גם היום, יותר משלושת אלפים ושלוש מאות שנה מאז שנתנה לנו בסיני, אם נאמין אל לבנו את ההכרה הזו ונלמד אותה לאחרים, לא נבוש מפני המלעגים ונתבע את עלבונה של תורתנו הקדושה, המונחת בקרן זוית, שעה שתורות זרות מושלות עלינו לחרפתנו, אם אכן נבוא עם תביעה

נחרצת להחלת חוקת התורה בכל שטח בחיינו הציבוריים – תהא זו רק שאלה של זמן, עד שכל המחנה המאמין, אשר הוכח כי הוא מהווה את רוב העם – ילך אחרינו ויתמוך בהקמת מדינת התורה. אך אם נסתפק בביטול 'גזרת החד-פעמי' ובמשרדי הפנים והדתות ואולי גם השיכון, כדי לדאוג לדירות עבור הזוגות הצעירים [שזה מאד חשוב, ללא ספק וללא ציניות], אז לא רק שנחמיץ את ההזדמנות להרים את כבוד ה' ולהמליך אותו על הבריאה, אלא גרוע מכך – הילדים שלנו יבינו, שהתורה היא לא משהו שניתן באמת ליישם בעולם המעשי, זה רק משהו שלומדים, אבל בחיים האמיתיים – ביבי הוא המלך. ואז כולם יצקצקו בלשונם ויאנחו על הכשל החינוכי כשהוא יופיע בכניסת ברק ובירושלים והמוני בחורי ישיבות יריעו לכבודו.

נעשה, ונצליח!

נטפי דמע אחר מיטת מרן המשגיח הגאון הצדיק רבי חיים זואלקין זצוק"ל

הרב משה פישר

בקדושת ארץ-ישראל. הוא עזב את אביו, שהיה קשור אליו בעבותות של אהבה, ואת כל משפחתו, ועלה ארצה לחונן עפרה ולהתדבק בתורתה. הוא השתקע בירושלים עיר הקודש בישיבת מיר, ונקשר מאד לרבו מרן הגר"ח שמואלביץ זצ"ל, עד שהפך לתלמידו המובהק ממש. יסורי ארץ-ישראל לא פסחו גם עליו, ובתחילת דרכו בארץ היה שרוי בדחקות נוראה באין מקור פרנסה, אך כל זה לא הפריע לו לשקוד על התורה הקדושה באהבה עד אין קץ.

בבחרותי בישיבה, עניני הגאולה טרדו אותי מאד והיו לי הרבה שאלות בנושאים אלו. יום אחד, אזרתי אומץ וגמרתי אומר לשוחח על כך עם המשגיח. אחר שהוא שמע את שאלותי ולבטי, בעודי מלווה אותו מהישיבה לביתו, הוא קרא לי לעלות אליו הביתה. חכיתי בסלון, והמשגיח נכנס לחדר ספריו ויצא עם הספה"ק 'אם הבנים שמחה'. הוא הביא לי את הספר ואמר לי - 'זה ספר יסוד בהבנת עניני התקופה'. באותו רגע נפתח בפני צוהר לעולמו הפנימי של המשגיח ולבהירות החדה שהיתה מנת חלקו בעניני תקומת עם ישראל בארצו, וכשראה שהייתי מוכן לשמוע, זכיתי לכך, שלא חשך את דעותיו ממני.

זכורני, שלוותי אותו פעם ל'שלום זכר'. השיחה שם התגלגלה, והמשגיח אמר איזו

מלאכה קשה היא לתאר את דמותו רבת האנפין של מו"ר הגר"ח זצ"ל, שהרי מלבד מה שאי אפשר לתאר ענק ככזה סדר גודל במלים ספורות, אינני יודע במה להתחיל - צדקות, גאונות, רגישות, אכפתיות, טוב, אהבה, נתינה, ועוד אינספור מידות ומעלות שאפיינו את דמותו המיוחדת. אך האמת, שיותר מכל בלט אצלו השילוב של הכל גם יחד, וכמו שספד לו הגר"ב פינקל שליט"א - 'חכו ממתקים וכולו מחמדים'.

זכיתי בהיותי בישיבה להיות קרוב אליו ולהתלוות אליו כמעט לכל מקום שהלך, וראיתי שעם כל התמימות והזוך שאפיינו אותו, שהיתה לו גם ראייה חודרת ומבט מפוכח על המציאות בכלל, ועל המציאות של עם ה' שמתקבץ לארצו בתהליכי הגאולה בפרט^[*].

ולא רק שהוא ידע

והכיר בכך, אלא הוא אף קיים בעצמו לך לך מארצך... מבית אביך אל הארץ...". לאחר נישואיו, במיטב שנותיו, אחר שקנה תורה בישיבת טעלוז בארה"ב, חשקה נפשו להדבק

[*] חשוב להדגיש, שהמשגיח אף פעם לא היה אומר דבר שחשב שלא ישמע. ככלל היה ממועט בדיבור, ולכן לעיתים אף הקרובים אליו לא שמעו ממנו ביקורת או דברי השקפה בעניני השעה.

שפעם אחת, כאשר הוצרך לנסוע לחו"ל בסוף הזמן, הוא מסר ועד שהיה מעין מסיבת פרידה, ואז הוא החל לדבר על מעלת ארץ-ישראל ועל קושי היציאה ממנה כשדמעותיו הטהורות זולגות על לחייו. ומאידך, כשנסענו פעם להתפלל במערת המכפלה, ירדנו מהרכב כשאני תומך בידו, והתחלנו ללכת, ואיך שנכנסנו למבנה המערה, פרץ המשגיח בבכי שיצא ממעמקי לבו הטהור. יכולתי לחוש את געגועיו העזים למקומות הקדושים, ולחברון בפרט.

רגש זה, שנבע מעמקי

לבו הטהור, היה נובע ומתפרץ החוצה כשהיה שומע על צרתם של ישראל. סיפר תלמידו הר"ד ברפמן, שהיתה לו קביעות עם המשגיח ללימוד משלי עם באור הגר"א, שיום אחד אירע, שהלימוד חל ביום הזיכרון לחיילי צה"ל בשעת הצפירה. כמובן, הוא היה סקרן לדעת מה יעשה המשגיח בשעת הצפירה - אולי ידבר בעד, אולי נגד וכו'. כשהחלה הצפירה, נעצר המשגיח מלימודו, והנה מבצבצת מעינו

כותב השורות עם המשגיח זצ"ל בבחרותו

דמעה ועוד דמעה ועוד אחת, עד שנעשה כמעין המתגבר ממש, ובכה כמו תינוק. אחר הלימוד, שאל אותו תלמידו - "אולי יש למשגיח איזה קרוב משפחה או מכר שנהרג?". ענה לו המשגיח - "בשעה זו יושבות אמהות ובוכות על יקיריהן שנפלו ומתייחדות עם זכרם, איך אני יכול לשבת בשעה זו בשלוה, כאילו הדבר אינו נוגע אלי? צריך להיות 'נושא בעול' עם כלל ישראל".

קצרה היריעה ולא נגענו בשולי גלימתו, יהי רצון שיהיו דברים אלו לעילוי נשמתו, וּמַמְנוּ נקח לעבוד את ה'.

מילה בשבח התקופה וקיבוץ הגלויות. היה שם רב חשוב אחד, שמיד הסה וביטל את דבריו. כשחזרנו, אמר לי המשגיח - "מי שלא גדל על מאורעות השואה^[*], מי שלא הרגיש איזה חורבן עברנו בקושי לפני דור - לא יוכל להעריך ולהבין את המציאות שלנו בארץ הקודש".

פעם אחרת, כששוחחתי עמו, ותוך כדי הדברים השמעתי באזניו בקורת על דעות קנאיות של אחד מגדולי הרבנים, שהמשגיח היה נחשב מאד מקורב אליו, אמר לי - "אתה צודק. לא זו היתה דרכו של מרן החפץ חיים זיע"א^[**]".

בשיחותיו בישיבה,

היה מזכיר את דברי היעב"ץ, שיותר מכל הנסים שארעו לעם ישראל הוא הנס של עצם קיומו אחרי כל-כך הרבה שמד ורדיפות, והיה מזכיר את הסופר האמריקאי מרק טווין, שביקר בארץ לפני כמאה שנה ותיאר אותה כארץ חרבה ושוממה, ואמר שלא יכול להיות שארץ-ישראל תפרח ותוציא פרותיה, והנה במציאות - אנחנו חזרנו לארץ ישראל, והיא פורחת ומשגשגת, ובאמת כל עצם קיומנו כאן הוא נס.

אך האמת, שיותר מכל היה חי אצלו הרגש הטהור בכל ענין וביחס לארץ-ישראל בפרט, שהיה מדבק בו את הסובבים אותו. כך זכור לי,

[*] המשגיח נולד בגולת שנחאי תוך כדי שהוריו נמלטו ביחד עם ישיבת מיר מאירופה הבעורת.

[**] כידוע, אביו של המשגיח, הגרש"ד וואלקין זצ"ל, בנו של בעל ה'בית אהרן', היה תלמידו ומקורבו של מרן החפץ חיים במשך כ-13 שנים בראדן, ואמו - שהיתה נכדתו של ראש ישיבת ראדן הגר"מ גרנדינסקי זצוק"ל, גדלה בילדותה בבית החפץ חיים, כך שהמשגיח ממש חי את ראדן והיה מ'מעתיקי השמועה' של הנהגות החפץ חיים.

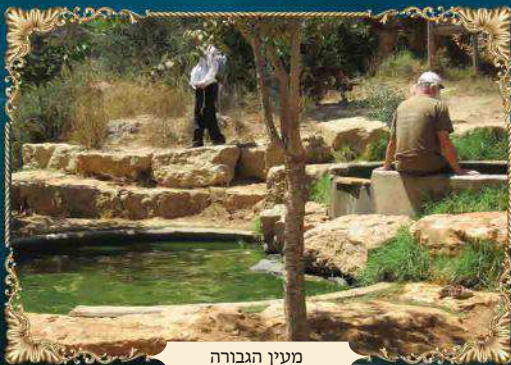
רשמים קדושת ציון

כרם ענבים

עין ענה

מעין הגבורה

שונה הוא המיול השנתי של אגודתנו ממיולים אחרים. בעצם, דומה הוא רק בשמו המשותף - 'מיול' - אך תוכנו אחר הוא לגמרי. בעוד שבכל מיול שהוא, נקודת המוצא ונקודת הסיום היא מסביב לערך אחד ויחיד ושמו 'הנאה', המיול של 'קדושת ציון' סובב כולו סביב ערכים אחרים לגמרי. לא, שלא תבינו לא נכון, הרבה רגעים של קורת רוח, שמחה והנאה יש במיול שלנו, אבל לא זו נקודת המוצא ולא זו נקודת הסיום. מטרת המיול של 'קדושת ציון' אחרת היא, נעלה יותר, וכשמה - "מיול - קדושת - ציון" - מיול שכולו קדושה, ואיזו קדושה? הווי אומר, קדושת ציון, קדושת ארץ ישראל, ציון המצוינת כיופיה, והכמיהה הכלתית נגמרת לזכות ולראות את ארץ ישראל בהדרה, בקדושתה ובתפארתה...[*]

לאחר נסיעה של כחצי שעה בלבד! [!] מעיר הקודש ירושלים, כבר הגענו אל מחוז חפצנו, בעמק שילה האפוף כולו הוד קדומים וזכרונות עתיקים.

ירדנו את הדרך המובילה אל הנחל, נחל שילה, אך התחלנו את דרכנו וכבר פגשנו בכרם ענבים של שמיטה, מעליו התנוסס לתפארה השלט 'כאן שומרים שמיטה', המעיד על מצוות הפקר הנוהגת בהם, השבענו את נפשנו בפירות ארץ ישראל המשובחים[**]

והמשכנו אל תוך הוואדי.

[*] לקוראינו הנכבדים, הבהרה והתנצלות: אכן בגליון תמוז-אב פרסמנו, כי השנה לא יתקיים מיול, עקב הקמת הישוב 'דרך אמונה'. אך לחץ החברים עשה את שלו, וכך תוך התארגנות די ספונסנית ומהירה, מצאנו את עצמנו מארגנים גם השנה מיול שנתי כמדי שנה בשנה. נעשה מאמץ להודיע על כך לכל החברים, אך שגיאות מי יבין ואנא, קבלו זאת בהבנה... [לקבלת עדכונים בדוא"ל אנא שלחו הודעה לכתובת kdst.office@gmail.com].

[**] כמובן לאחר עדותו של המדריך שאין בכרם משום חשש ערלה ורביעי.

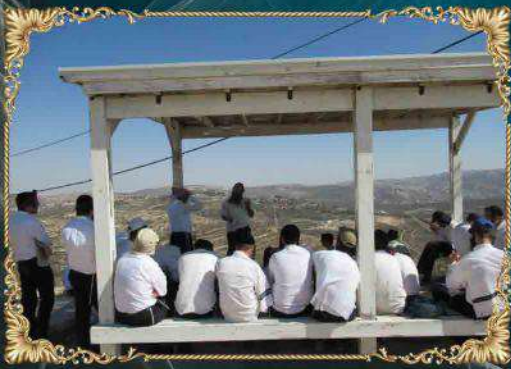
מטיול - התשפ"ב

שילה העתיקה והחדשה

משעול האורנים

הליכה וקיפוף בין סלעים ונקיקי קרקע, ירידה ואחריה עליה, מתרחקים אנו משאון העיר ומתרגלים למראות יופיה של ארצנו, ארץ הרים ובקעות - והנה, באנו אל תחנתנו הראשונה, הלא היא 'עין עוז'. במעין אנו מוצאים את מערת הנביעה, בה בוקעים המים מן האדמה, ולצדה - שתי בריכות מלאות מים טובים ונעימים!

השתכשכנו להנאתנו במי המעין, תוך שאנו מזכירים לעצמנו כי רק עתה קראנו בפרשה 'כי ה' יִהְיֶה מְבִיאָךְ אֶל אֶרֶץ טוֹבָה, אֶרֶץ נְחָלִים מְּוֹסֵעֵת וְתַהֲמַת יִצְאִים בַּבְּקָעָה וּבְהָרָיִם'.

רעננים ומלאי מרץ, המשכנו את התחנה הבאה. המדרוך רבי מאיר מכון אותנו - רגלית, כמובן - אל צומת עלי, שם אנו ממשיכים לפסוע בין עצי היער הסובב את הישוב עלי. לאחר הליכה בינות לעצי היער, אנו מגיעים אל התחנה השנייה, הלא היא מעין הנבורה!

אף מעין זה כקודמו, פינה נאה ומלאה חן היא. נקודת נביעה ושתי בריכות - רדודה ועמוקה, ספסלים, שולחנות ואף חדר הלבשה קטן - ממש פאר והדר!

מבילת מרעננת נוספת, וכבר אנו מזדרזים לעלות ולהמשיך במסע - להלך אמות נוספות בארץ הקודש, עליה אמרו רבותינו, שהמהלך בה זוכה לעולם הבא!

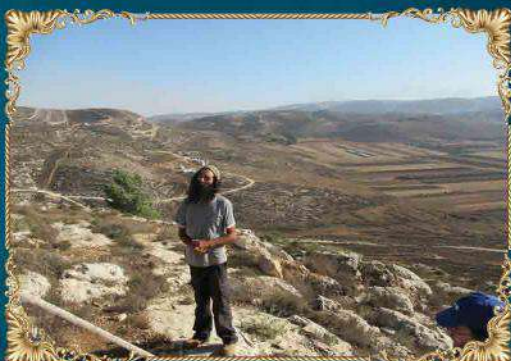
אנו יוצאים אל 'שביל סובב עלי' ועולים במשעול האורנים במעלה ההר, על הדרך עוצרים קמעה כדי לצפות בנוף המרהיב הנשקף מלוא עינינו, ולשמוע את 'סיפוריה של אבן', היא אבן העומרת בצד הדרך וממנה [או יותר נכון - מרמקול המזמן בתוכה] בוקע סיפור המקום, האזור והקמתו...

החמה כבר מגיעה לרום השמים, די עיפים ומותשים אנו צועדים את ה'אמות' האחרונות עד לכביש הכניסה לישוב - ושם כמובן, מחכה לנו האוטובוס הממוזג, לנוח ולהתרווח... נסיעה קצרה בינות לנבעות הישוב עלי [הקרוי על שמו של הכהן הגדול נחורעדן, עלי הכהן], ואנו מגיעים לנבעת היובל, החולשת בנובה

רשמים מטיול קדושת ציון - התשפ"ב

גאולת ציון

עצום על פני כל הסכיכה. תפילה מנחה בבית הכנסת המקומי [ואצ"ן, אב, כי התפילה מיוחדת במתניו, האבכים והבחורים מתפללים בישוב הדעת מופלג וכמוני-מעות, כלל לא ניתן להבחין שאנו בעיצומו של 'שיל', וכפי שכבר אמרנו - האיידה כאן שונה לחלוטין. להתפעל!]*.

ארוחת-צהריים נערכת במצפה עלי, המשקיף מגובה רב על שילה הקדומה, ועל כל ההרים שסביבתה. אנו מביטים בהרים שסביבנו, ורבי מאיר, המדרך המסור שלנו, מסביר לנו מה אנו רואים: מולנו ניצבות חורבות העיר שילה הקדומה, ובתחתיתה, מקום המשכן, משכן שילה החרב. מעליה מתנשאת שילה החדשה, פורחת ומלבלבת. הישובים בהרים הסובבים את שילה, קרויים על שם המשכן, החל מעלי, הקרוי כאמור, על שם עלי הכהן 'גבעת הרואה' אשר נקראת על שם שמואל הנביא, אשר ערש מולדתו כרוך בקשר כל ינתק במשכן שילה, וגם, על שם המשנה במגילה [א, יא] 'אין בין שילה לירושלים אלא שבשילה אוכלים קדשים קלים ומעשר שני בכל הרואה' - וכאן, מול המרחבים העצומים המקיפים את חורבות שילה, אנחנו מתחילים לתפוס את משמעות הביטוי 'בכל הרואה' - בכל מרחבים עצומים אלו, אכלו יהודים קדשים קלים! רבי מאיר מחוה לנו גם על מיקומו המשוער של פסל מיכה, אשר פתם של כוהניו היתה מצויה לעוברי דרכים ובכותם הניה להם ה', למרות חמאם החמור. כמו כן אנו צופים בישובים: גבעת הראל ומעלה לבונה.

כאן אנו שומעים סקירה מקיפה מאת המדרך שלנו רבי מאיר, השולף את התנ"ך ומתחיל לתאר לנו בבקיאות מפליאה, את סיפורו של מקום. הוא מצביע לנו על השרידים העתיקים ומולך אותנו בינות שבילי שילה. אנו חווים יחד אתו את מעמד המשכן - משכן שילה, אשר שכן כאן מול עינינו שלוש מאות שישים ותשע שנים! רואים בעיני רוחנו את עלי הכהן, חפני ופנחס בניו, שומעים על עליית אלקנה ושתי נשותיו, על מעמד הפקידה המרגש שזכתה לו חנה במקום זה, ועל אותה תפילה נוראה ממנה נלמדו הלכות רבות,

[*] נקודה נוספת וראויה לציון: בית הכנסת בו התפללנו "אהל אבירמל", קרוי על שם אבי ואביטל וולנסקי הי"ד, שיום הטיוול שלנו כ"ז באב, חל בדיוק ביום השנה ה-20 להרצחם בכ"ז אב תשס"ב.

אשר נערכה כאן, בין הכתלים שלפנינו. על מצב עליית היהודים למשכן ה', על פשיטת חיל הפלישתים, ואנו כמעט נופלים מספסלינו בהלם אין אונים, כאשר באה אל אוזנינו השמועה הנוראה - 'ארון האלהים נלקחה!' סיפורי המקרא קמים כמו חיים מול עינינו; יחד עם אשת פנחס, כלתו של עלי, אנו נאנחים 'אי כבוד - גלה כבוד מישראל', ויחד עם הגבעות הרבות שסביבנו, אותן גבעות אשר חרבות היו אלפי שנים ועתה לובשות פאר והדר, בתים יהודיים, בתי כנסת ומדרשות מבצבצים מכל הסובב, שילה החדשה, וכל הישובים שסביבה, אומרים אנו - יש תקוה לאחריה. הנה שבים בנים ובונים, ועוד יחזור הכבוד וישוב פאר ישראל במהרה בימינו, בבית המקדש בתפארתו על מכונו ומקומו בהר ציון אשר בירושלים.

מלאי התפעלות והשראה אנו שבים לאוטובוס ונוסעים, יורדים מההר הנישא הצופה את פני שילה אל תוך עמק שילה ונוסעים אל קצהו האחר, שם על אחת הגבעות שוכן המאחו 'גאולת ציון'.

הגישה אל המאחו מסוכנת עד בלתי אפשרית. אין כל מפרץ חניה או חניון מוסדר בצד הדרך. בלתי ברירה, הקרוץ-הממונע שלנו פשוט עוצר באמצע הכביש - ואנו מזדרזים להפלט ממנו במהירות, לכל נעצור את כל התנועה!

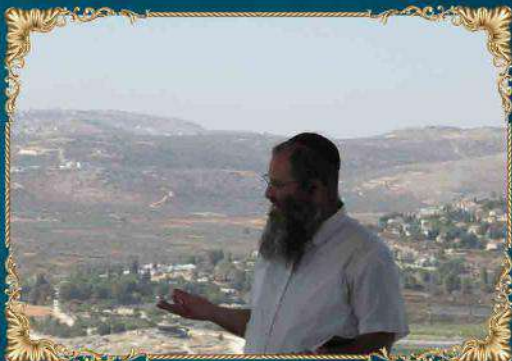
את פנינו מקדם שלט יפה - 'גאולת ציון'. ולפנינו שביל סלול - למחצה, לשליש ולרביע... כשירת רבי יהודה הלוי בפיוטו הידוע 'המתאמצים לעלות ומחזיקים בשולך' - משרכים אנו את רגלינו במעלה ההר אל גאולת ציון. עליה בתר עליה, והנה מקדם את פנינו בחיוך רחב, איש ההרים עמישב מלפ. שמו נאה לו, אכן, עמישב, שב לארצו ומתישב בגבעותיה, נאחו בהם בחוקה, 'אחותיו ולא ארפנו'.

עמישב מולך אותנו במשעולי הכרך הגדול שעוד יבנה ויתכונן... אנו נעצרים בנקודת תצפית מרהיבה, הנשקפת אל מול עמק שילה היפה והקדום. כאן, אומרים לנו בני המקום, היו עומדים אותם כרמים בהם בנות ישראל יוצאות וחולות בכרמים, כאן, לא רחוק ממקום המשכן אשר בשילה...

הנוף מרהיב עינים, אבל עינינו נעצרות בנקודה אחת, בה אנו רואים הר גבוה ויפה - שאת פניו מכערים כבישים מתפתלים ועקומים. "זו השתלטות ערבית" מסביר לנו עמישב. "ימים ישמעאלים כובשים כח הזרוע אורדים נרחבים, עושים בהם כבתוך שלהם. כאן ניסה יום פלשתיני לבנות עיר חדשה, אנו נלחמנו בו באמצעים הדלים שלנו. לעת עתה הצלחנו לעצור את המהלך, אך ההמשך עדיין לא ברור".

רשמים מטיול קדושת ציון - התשפ"ב

בהמשך מארח אותנו עמישב בביתו נאווה קודש. הבית נאווה, חנו על יושביו ועלינו; ילדי חמד מקדמים את פנינו בברכה; הפשטות והחיבור לאדמת הקודש ניבטים מכל פינה. עמישב מרחיב בדברים, מספר את סיפור ההיאחזות במקום, את הקשיים ואת ההקרבה, ומבאר לנו את עקרונותיו, עקרונות 'גאולת ציון'. 'אנו לא מאמינים בכל הסיפורים האלו, 'שמחו אייביר סי', אנו מאמינים בדבר אחד ויחיד - הקב"ה הבטיח את ארץ ישראל לעם ישראל. שום סיפור אחר אין לו אחיזה במציאות. חובתנו ליישב את ארצנו כפי שה' רוצה מאיתנו". וזה כל הסיפור, בקצרה.

ההתרשמות וההשתתפות של הנוכחים ממש מדבקת, לחיצת יד נרגשת ואנו ממשיכים את הסיוור. עמישב מראה לנו בורות מים עתיקים, מהם שואבים יושבי 'גאולת ציון' מים, להשקאת שדותיהם ובעירם, ורבי מאיר מזכיר לנו כי כאן מקיימים כתוב כמאמרו (דברים א, 6) - 'וְהָיָה כִּי יִבְיֹאֵךְ ה' אֱלֹהֶיךָ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאַבְרָהָם... וּבָרַת חֲצֹבִים אֲשֶׁר לֹא חָצַבְתָּ... וְאָבְלַת וְשִׁבְעָת'. הלוואי, אומר רבי מאיר, והיה לנו העזו והעוצמה לקיים כתוב זה כמאמרו כולו, בלא בושה, כי אז לא היה לשונאי ישראל, הישמעלים וכל המפריעים, שום פתחון פה. עושים אנו מאמרו של מקום, ומה לכם כי תלינו?

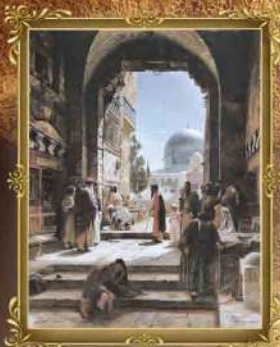
בזחילה אנו נכנסים אל תוך מערות עתיקות המצויות במקום. מערות אלו מיוחסות כבר לזמן מרד בר-כוכבא, בהן, לפי ההשערה הסתתרו המורדים הנועזים מפני חיילות הרומאים.

השמש כבר שוקעת... ואנו נפרדים בצער מהמאוזו ומעמישב, וחוזרים לעיר הקודש עמוסי חוויות ורשמים. המיול תם, אבל הסיפור לא נשלם.

אנו בעיצומו!!!

טיולים בשומרון ובמקומות מרתקים נוספים

ניתן להזמין טיולים לקבוצות או ליחידים אצל המודרך הנודע שלנו הרב מאיר גולדמינץ.
לפרטים 055-6609506.

יהודים מתפללים בשער הכותנה, תרמ"ט

"שעריך הם דופקים"

ותיקין בשער הכותנה בערבי שבתות וראשי חודשים

ב"ה זכינו שמזה כמה שנים מתקיים בכל יום שישי מניין שחרית כותיקין בשער הר בית קדשינו, בהשתתפות עשרות אברכים ובני ישיבות, להמשך למנהג ארץ ישראל שתוקן בימי הגאונים. בשנים האחרונות המניין מתקיים בשער הכותנה - המקום הנגיש הקרוב ביותר לקודש הקדשים מחוץ להר הבית, הידוע כמסוגל לישועה ומאות שנים שנהגו בני ירושלים לשפוך שיחם בו, לאחר תפילת שחרית נאמר סדר תפילה קצר בנוסח שתיקנו הגאונים לומר במקום זה. הציבור מוזמן בברכה להצטרף למניין מיוחד זה עם הנץ החמה, כמנהג ישראל מזה אלף שנה. ויה"ר שתישמע שוועתינו ונוכה לראות במהרה בבנין ביהמ"ק

"נוראות תענינו בעמדינו מול שער

סלחתי נקשיב בבואינו בשער"

(מתוך פיוט שתיקנו הגאונים לומר בשערי הר הבית.)

כיבוד מוגש לאחר התפילה // המעמד מאובטח ע"י הרשויות

לבירורים: 054-842-3801

חזרה מלכות ישראל

הרב שמואל קרלינסקי

מלשון 'מודים' היא כגון שאדם חשב שחברו עשה לו רעה, ולבסוף נתברר לו שכאמת היתה זו טובה, ואז הוא מודה לחברו על הטובה. בהודאה זו גלומים שני המובנים של הודאה - שהוא מכיר לו טובה, והוא גם מודה ככהודאת בעל דין, שבאמת עשה לו חברו טוב ולא רע [שוב ראיתי שפעם מה שבארנו כתוב בשפת אמת, עניני חנוכה שנת תרל"א].

לפי מה שהסברו בבאור המילה 'הודאה', נבין את דברי הגמרא הנ"ל. באמת יש לומר, שלאה הביעה הכרת טובה על בניה הראשונים, אבל הודאה שיש בה שני המובנים יחדיו - הכרת טובה, וגם הודאה על עשית טובה, בגדר הודאת בעל דין - הודאה כזו לא אמרה עד שנולד יהודה.

זאת, כי אחר שנטלה יותר מחלקה, ובזה הכירה שמה שהיתה שנואה גרם לה טובה - שנטלה יותר מחלקה בסיבתה - על-ידי זה לאה היתה יכולה לומר הודאה שיש בה שני המובנים יחדיו - הכרת טובה, וגם הודאה, שמה שהיתה שנואה - היה זה באמת לטובתה.

חנוכה - רע שהפך לטוב

בתום שבעים שנות גלות בבל, נתן כורש רשות ליהודים לשוב לארץ ישראל. והם החלו בבנין בית המקדש. כורש עצמו חזר בו מהרשות שנתן, ובזמן דריוש השני, בשנת שתיים למלכו, המשיכו היהודים בבנין בית המקדש. דריוש אף שלח את נחמיה, שהיה שר במלכותו בשושן הבירה, כדי לעזור ליהודים להתמודד מול המפריעים. כעת, תחת שלטון דריוש, ישנו ציבור של יהודים בארץ, ישנו בטחון מסוים מהאויבים, ובית המקדש בנוי. מה חסר? חסר דבר בסיסי -

ימי החנוכה הם ימים מיוחדים של הלל והודיה לה', כפי שכתוב בגמרא שבת (סב:)- "קבעום ועשאוים ימים טובים בהלל והודאה". גם רש"י (סב: סג) כתב, שהודאה היא עיקר מטרת יום טוב של חנוכה: "כולה מילתא דחנוכה עיקרה להודאה נתקנה". וכן נהוג בכל בתי ישראל לשיר שירי הלל והודיה לה' לאחר הדלקת נרות חנוכה, כפי שאומרים בפזמון 'מעוז צור' - "בני בינה ימי שמונה קבעו שיר ורגנים".

והדבר טעון ביאור, הרי גם שאר ימים טובים נתקנו על נסי וחסדי ה' יתברך לעם ישראל, ולא מוצאים שכתוב בהם, שעיקר קביעותם הייתה כדי להודות לה'. במה נתיחד חנוכה מכל הימים הטובים?

הפעם אודה את ה'

נראה בהקדם, לעמוד על עומק הענין של 'הודאה'. איתא בברכות (ף טז) - "ואמר ר"י משום רשב"י, מיום שברא הקב"ה את עולמו לא היה אדם שהודה להקב"ה, עד שבאתה לאה והודתו שנאמר 'הפעם אודה את ה'".

וצריך לברר, האם לא נתנה לאה הודאה לה' על שלושת הבנים שנולדו לה לפני שנולד יהודה. וביותר קשה, דהלא בודאי לא יתכן לומר, כי אף אחד - ובפרט האבות - לא הביע הכרת טובה והודאה להקב"ה. ומוכרח, שבמילה 'הודאה' אין הכוונה כאן להבעת הכרת טובה כפי שכולנו מכירים, ונשתדל לבאר מהי, אם כן, הכוונה באותה הודאה מיוחדת.

הנה המילה 'הודאה' יש לה שני פירושים: (א) מלשון "מודים אנחנו לך", (ב) מלשון "הודאת בעל דין". והנראה, כי שני הפירושים קשורים הם זה בזה. הלא שיאה של הודאה

בנוסף, הלא היוונים החשיכו עיניהם של ישראל ובטלו אותם מלמוד תורה. והנה איתא בחז"ל (מונח נשס ספר היכלות), שעיקר הודה וזויה של תורה נתגלה בזמן בית שני. ולפי זה יש לומר, שבחנוכה הכירו ישראל שהם הרויחו מזה שהיוונים רצו לבטלם מלימוד התורה, כי הרי

נתרבתה התורה מחמתם. על-ידי התגברותם על ההתנגדות והגזרות של היוונים נגד לימוד התורה, זכו בבחינת מדה כנגד מדה לרבות בלימוד התורה. והנה מדויק בלשון חז"ל הנה"ל, שהיה רבוי בהוד ובזיו של התורה, וזה היה מדה כנגד מדה ממה שהתגברו על החשך של היוונים, וכדאיטא בחז"ל (בראשית רבה פרשה ד' ג; פרשה מד ז'), ש'חשך' זו יוון.

יוצא מהנה"ל, שבחנוכה במיוחד יכולים להגיע ל'הודאה' האמיתית - להכיר טובה, וגם להודות שמה שהיה נראה לנו רע, באמת

איילולי גזרות אנטיוכוס, עם ישראל היה ממשיך את חייו בארץ ישראל יחד עם בניו בית שני תחת שלטון הנכרים. רק גזרות היוונים הביאו לכך שהיה "צר להם לישראל מאד מפניהם ולחצום לחץ גדול עד שריחם עליהם אהי אבותינו והושיעם מידם והצילם וגברו בני חשמונאי הכהנים הגדולים והרגום והושיעו ישראל מידם והעמידו מלך מן הכהנים וחזרה מלכות לישראל יתר על מאתים שנה עד החורבן השני"

(דב"כ"ם)

היה לטובתינו.

חשוב גם להבין, ששלטון ישראל בארץ ישראל, אין ענינו רק דבר טכני גשמי, אלא קדושת ארץ ישראל תלויה בשלטון ישראל, כמו שרואים מהגמרא שקובעת (כמויות ק"ג) - "כל הדר בחוצה לארץ - כאילו עובד עבודת כוכבים; וכן ברוד הוא אומר: כי גרשוני היום מהסתפח בנחלת ה' לאמר לך עבוד אלהים אחרים, וכי מי אמר לו לדוד לך עבוד אלהים אחרים? אלא לומר לך: כל הדר בחו"ל - כאילו עובד עבודת כוכבים".

והנה דוד היה באותו הזמן אצל אכיש מלך גת (ש"י ט"ז) וגת היא מארץ ישראל, ואם כן יש לשאול מדוע אומרת הגמרא שדוד היה דר בחוץ לארץ? מסבירים המפרשים: **כי עיקר קדושת ארץ ישראל חלה דווקא כאשר היא נמצאת תחת**

מלכות ישראל. השלטון הוא שלטון זר - שלטון פרסי. אולי שלטון פרסי אוהד, יש אומרים שדריוש הוא בנם של אחשורוש ואסתר, כלומר הוא יהודי, אך עדיין המלכות השלטת היא מלכות פרס. הדבר נחשב לשעבוד מלכויות.

כעבור 34 שנים דרך כוכבו של אלכסנדר מוקדון, והוא כבש את ארץ ישראל. אלכסנדר מוקדון העריך את שמעון הצדיק, ירד מסוסו והשתחוה לו, ואף הרס את בית התיפלה של הכותים. היה זה מלך שנטה חסד ליהודים. אך הבעיה שהוזכרה נותרה בעינה. היוונים כבשו את הארץ מידי הפרסים, אולי השלטון של אלכסנדר מוקדון היה טוב ליהודים, אך עדיין היה זה שלטון נכרי. מלכות ישראל נשארה חרבה. הבית נותר תחת שלטון פרס, שהתחלף אחר כך בשלטון יוון.

איילולי גזרות אנטיוכוס, עם ישראל היה ממשיך את חייו בארץ ישראל יחד עם בניו בית שני תחת שלטון הנכרים. רק גזרות היוונים הביאו לכך שהיה "צר להם לישראל מאד מפניהם ולחצום לחץ גדול עד שריחם עליהם אהי אבותינו והושיעם מידם והצילם וגברו בני חשמונאי הכהנים הגדולים והרגום והושיעו ישראל מידם והעמידו מלך מן הכהנים וחזרה מלכות לישראל יתר על מאתים שנה עד החורבן השני" (ימנ"ס מחילת הלכות טו"כ).

הרעה שהנהפכה לטובה

נמצא, כי בחנוכה במיוחד יכולים להגיע ל'הודאה' האמיתית - להכיר טובה, וגם להודות שמה שהיה נראה לנו רע - היה באמת לטובתנו, שהרי לולא גזרות אנטיוכוס היינו ממשיכים להיות תחת שלטון גויים.

התרעם]. וזאת, משום שעל-ידי הנס של חנוכה באו למדרגה, שהיו יכולים לזמר לקב"ה גם על מה שהיה נחשב לרע, כנ"ל. והפסוק ממשיך: "ה' אלהי לעולם אודך" - יכולים להודות לקב"ה 'לעולם' ממש, בין על הטוב ובין על מה שהיה נחשב לרע. כך יוצא, שעל-ידי הנס של חנוכה אנחנו באים להודות לקב"ה על כל המתהווה בעולם, שאנחנו מכירים על-ידו איך שהכל מגיע מחסדו יתברך. ■

נשמח לקבל הערות במייל yudataub@gmail.com

שלטון יהודי. ולזה זכו עם ישראל בעקבות נס חנוכה^[*].

הפכת מספדי למחול

כתוב במזמור השייך לחנוכה ("מזמור שיר מנוחם הימים ללוד" - מהלים 8): "הפכת מספדי למחול לי...". והכוונה בכך היא, שהרע גופא נתהפך לטוב. ולפי הדברים שנתבארנו לנו בענין זה יוצא, כי הפסוק הנ"ל שייך במהותו במיוחד לחנוכה, וזאת משום שבחנוכה במיוחד יכולים לראות כיצד המספד גופא מתהפך לטוב.

עוד כתוב שם: "למען יזמך כבוד ולא ידום, ה' אלהי לעולם אודך". והנראה בכיאוורו: "למען יזמך כבוד ולא ידום" - על-ידי מה שעשה הקב"ה באים לזמר לו, ולא רק לידום ולהצדיק את הדין. נוכעין מה שכתוב באהרן (ויקרא י ג) - "יודם אהרן", והכוונה שם היא שהצדיק עליו את הדין ולא

[*] אמנם ישנו חילוק קצת בין הרברים - בזמן דוד המלך עדיין לא היה בנת כיבוש ראשון, וממילא לא חלה מעולם על מקום זה קדושת ארץ ישראל, מה שאין כן בזמן בית שני, שכבר חלה קדושת ארץ ישראל על כל הארץ מכיבוש ראשון. לכן, למרות שהיה שלטון גוי, הארץ בקדושתה עומדת. אלא שיש דעות בראשונים (ראה גליין מ"א של קדושם ציון עמ' כ"ב), שכאשר אין כיבוש ישראל, אין הארץ חייבת במצוות התלויות בארץ מהתורה, מוחמת חסרון בקדושה.

בס"ד

זה היום עשה ה' נגילה ונשמה בן

עמותת טו"ב בכסלו מתכבדת להזמין את הקהל הקדוש לערב הודיה על הנס של י"ז בכסלו, בו הכירו אומות העולם בזכותו של העם היהודי לשוב לארצו אחרי אלפיים שנות גלות.

האירוע יתקיים במוצש"ק פרשת וישלח ט"ז כסלו התשפ"ג בליווי תזמורת וזמרים החל משעה 19:00 באולמי היכל שלמה - רח' המלך ג'ורג' 58 ירושלים.

■ בהשתתפות הרבנים הגאונים ואישי ציבור ■

כיבוד עשיר
למבוגרים בלבד

הכניסה ללא תשלום
עזרת נשים פתוחה

פרטים במספר 052-3818399 או 054-5232487

טויב בכסלו
ע"ר 58-068-7267

ירושלים

קִיבוץ גְּלִיּוֹת קוֹדֵם מְשִׁיחַ

הַרְבַּ חַיִּים הַיּוֹדוּבִיץ'

חומה מן הגולה, אם כן למה מלך המשיח בא - לקבץ גליותיהן של ישראל" (שיר השירים רנה ג). משמע מכאן לכאורה, שהמשיח בא קודם קיבוץ גליות^[*].

גם המעיין בדברי הרמב"ם יהיה נבוך כזה. כי כאשר הרמב"ם (מלכים ומלחמותיהם 6 א) מתאר את אשר עתיד המשיח לעשות, הוא כותב כך: "המלך המשיח עתיד לעמוד ולהחזיר מלכות דוד ליושנה לממשלה הראשונה, ובונה המקדש^[**], ומקבץ נדחי ישראל". משמע מדבריו, שקיבוץ גליות מיועד לאחר ביאת המשיח.

מאידך, כבר הוכחנו במאמרים קודמים (גליון נח, 36 תשפ"ב) כי לדעת הרמב"ם (פירוט המשניות, סנהדרין ג) קיבוץ הגליות והשבת השופטים כבראשונה,

לאחר הנבואות אודות הצלת יהודה מסנחריב מלך אשור וחורבן מלכות ישראל, מתבא ישעיהו נבואה מופלאה וידועה אודות משיח צדקנו, אישיותו ותקופתו הפלאית, לו אנו מייחלים כל יום שיבוא, וימלא כבוד ה' את כל הארץ. והוא חזוין "וְיֵצֵא אֶתְּרַם מִגְּזַע יִשְׁרָאֵל" (6 ב).

הסתירות בענין ביאת המשיח - האם קודם או מאוחר לקיבוץ גליות

אולם מבין השיטין אנו למדים דבר או שנים אודות תקופתנו אנו, ואם כי מקרא אחד יוצא לכמה טעמים כפטיש יפוצץ סלע, הרי שכבר בארנו והוכחנו (גליון נג - טבת תשפ"ב) מדברי הגמרא והרמב"ם, כי הפירוש הפשוט שהמקרא אינו יוצא ממנו נתון בידי המציאות, ועל-פיה תתפרשה הנבואות. אך בטרם ניגש אל הקודש בכאורי המקראות, שומה עלינו לברר ולהעמיד יסודות חשובים בסדרי הגאולה.

כי הנה מצאנו מבוכה רבה מתי עתיד המשיח להתגלות, קודם קיבוץ גליות או לאחריו. במדרש (שיר השירים רנה ד) דרשו: "עורי צפון ובאי תימן", לכשיתעוררו הגליות הנתונות בצפון ויבאו ויחנו בדרום ... לכשיתעורר גוג ומגוג שנתון בצפון ויבא ויפול בדרום ... לכשיתעורר מלך המשיח שנתון בצפון ויבא ויבנה בית המקדש שנתון בדרום". וכתב על כך ב"פה קול", כי מכאן מוכח כי משיח יבוא לאחר קיבוץ גליות וגוג ומגוג. וכפל את הדברים ב"פה תואר" על ויקרא רבה (טו). והובאו דבריו ב"עץ יוסף" על המדרש.

מאידך דרשו חז"ל (סו 3): "רבי חלבו אומר ארבע שבועות יש כאן, השביע לישראל שלא ימרדו על המלכות, ושלא ידחקו על הקץ, ושלא יגלו מסטריין שלהם לאומות העולם, ושלא יעלו

[*] וכן כתב שם ביפה קול, וזו לשונו: "אפשר להכא אפילו ברשות המלכות קאמו, דכיון דה' פורנו בכנפות הארץ, אין לנו רשות להתקבץ ולהיות כחומה לעלות יחד לארץ ישראל, עד יקבצנו ה' על ידי משיח ... דקיימא לן המלך המשיח יקבץ נדחינו מכמה קרא, אם כן אין בדינו להתקבץ מעצמנו יחד". דבריו אלה סותרים את דבריו האחרים שהובאו לעיל. [דבריו אלה של ה"פה קול" משמשים כאחד היסודות לשיטתו של הגה"ק מסאטמאר זצוק"ל בספרו 'יואל משה' (תפמ"ר שלג שטענות ס"ו), כאשר הוא אינו מביא כלל את דבריו האחרים שהובאו לעיל].

[**] לא נדרש כעת לשאלת עיתוי בנין המקדש בחזיונות הנביאים ובמדרשי חז"ל, ועוד חזון למועד אי"ה. אולם זאת ברור הוא ששום יעוד, נשגב ככל שיהיה, אינו יכול לשמש כעילה לפטור ממצוות "עשו לי מקדש", ומכל מצוות הקרבנות והמצוות הרבות הכרוכות בבנין המקדש, אם וכאשר הדברים מתאפשרים מבחינה מעשית והלכתית. ויסוד חיוני זה נתבאר בהרחבה בגליונות 'קדושת ציון' על-ידי הרב חיים והב בגליונות לד' - מנחם אב התשע"ח, לה - ימים נוראים התשע"ט ו-ל' (כסלו התשע"ט) - עיי"ש ותורה נחת.

ויהי דבר ה' אלי ואמר: "וְהִשְׁבַּתִּי אֶת שְׁבוֹת יְהוּדָה וְאֶת שְׁבוֹת יִשְׂרָאֵל וּבִנְתִים כְּכָרְאֲנָהּ ... כֹּה אָמַר ה' עוֹד יִשְׁמַע בְּמִקּוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר אַתֶּם אֹמְרִים חֶרֶב הוּא מֵאִין אָדָם וּמֵאִין בְּהֵמָה בְּעָרֵי יְהוּדָה וּבְחֻצוֹת יְרוּשָׁלַם הַנְּשׁוּמֹת מֵאִין אָדָם וּמֵאִין יוֹשֵׁב וּמֵאִין בְּהֵמָה, קוֹל שֶׁשׁוֹן וְקוֹל שֶׁמְחָה קוֹל חֶתָן וְקוֹל כְּלָה קוֹל אֹמְרִים הוֹדוּ אֵת ה' צָב-אוֹת כִּי טוֹב ה' כִּי לְעוֹלָם חֲסֵדוֹ מִבְּאִים תוֹדָה בֵּית ה' כִּי אָשִׁיב אֶת שְׁבוֹת הָאָרֶץ כְּכָרְאֲנָהּ אָמַר ה' ... בְּעָרֵי הָהָר בְּעָרֵי הַשְּׁפֵלָה וּבְעָרֵי הַנֶּגֶב וּבְעָרֵי בְנֵימִן וּבְסֻבִּיבֵי יְרוּשָׁלַם וּבְעָרֵי יְהוּדָה עַד תַּעֲבֹרְנָהּ הַצֶּאֱזָן עַל יַדִּי מוֹנְהָ אָמַר ה' (ירמיהו לב 1-6).

כאשר מתבוננים על נבואה זו בהקשרה, עולה בהכרח, כי היעודים הנפלאים הללו יתקיימו עוד בטרם יתגלה המשיח, שהרי רק לאחר תיאור כל המחזה הנפלא הזה, מתנבא ירמיהו לאמר: "הִנֵּה יָמִים בָּאִים נְאֻם ה' וְהִקְמַתִּי אֶת הַדְּבָר הַטּוֹב אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי אֶל בֵּית יִשְׂרָאֵל וְעַל בֵּית יְהוּדָה, בְּיָמֵים הֵּהֵם וּבְעֵת הַהִיא אֶצְמִיחַ לְדָוִד צִמְחָה צְדָקָה וְעֵשָׂה מִשְׁפָּט וְצְדָקָה בְּאֶרֶץ, בְּיָמֵים הֵּהֵם תוֹשַׁע יְהוּדָה וִירוּשָׁלַם תִּשְׁכּוֹן לְבָשָׂת וְזֶה אֲשֶׁר יִקְרָא לָהּ ה' צְדָקְנֹו" (סו יד-טו). נבואה זו נכפלה בדברי ירמיהו (נפלק ג) [***].

גם מדברי הנביא יחזקאל מוכח הסדר האמור, וז"ל - "וְהוֹצֵאתִים מִן הָעַמִּים וּקְבָצְתִים מִן הָאֲרָצוֹת וְהִבִּיאֲתִים אֶל אֲדָמָתָם וְרַעֲיִיתִם אֶל הָרִי יִשְׂרָאֵל בְּאִפְקִים וּבְכָל מוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ, בְּמַרְעָה טוֹב אָרְעָה

שמשמעותם שלטון ישראל עצמאי על פי התורה - כל אלה מיועדים להיות בטרם ביאת המשיח. ולא עוד, אלא שלדברי הרמב"ם הם משמשים כסימן לקראת בואו. כמותם נמצאו בענין סתירות רבות בדברי חז"ל, ובדברי רבותינו הראשונים.

שני שלבים בקיבוץ גלויות - קודם משיח ולאחריה

אולם הדברים מתבארים יפה על פי דברי הרמב"ן (שיר השירים ח יז) ורבנו בחי (נדרשים מט א, דברים ל א), שפרשו את המקרא - "נְאֻם אֲד-נִי אֱלִים מְקַבֵּץ גְּדֻחֵי יִשְׂרָאֵל עוֹד אֶקְבֹּץ עֲלֵיו לְנִקְבְּצֵיו" (לסל ט טו), שהכתוב מדבר על שני שלבים עיקריים בקיבוץ גלויות, כי בתחילה יהיה קיבוץ אחד, ואחר כך יתוספו עליו נקבצים אחרים [יעוין שם].

מעתה לא קשה מאומה, כי זמנו של הקיבוץ הראשון הוא בטרם התגלות המשיח, כפי שהוכיחה המציאות הנגלית לעינינו, ואילו כל המאמרים אודות קיבוץ גלויות שלאחר ביאת המשיח מדברים אודות קיבוץ גלויות סופי, שאכן יתקיים לאחר ביאת המשיח [***].

עיון נמרץ במקרא מעמיד יסוד זה כצור חלמיש, כי עוד בטרם יבוא המשיח יתכנסו בני ישראל מן הגלות לארצם [***].

כי הנה, עודנו ירמיהו עצור בחצר המטרה,

[*] ראה מה שכתב בספר 'שיח שרפי קודש' בשם רבי אברהם בן רבי נחמן מטולמטשין מגדולי תלמידי מוהר"ת מברסלב: "אמר, עוד לפני ביאת הגואל כבר יהיה קבוץ וישוב גדול של ישראל בארץ ישראל, ובביאת הגואל יתוספו עליהם שאר קבוצי ישראל שבחוזן לארץ. ודייק זאת מהנאמר בכתוב 'עוד אקבץ עליו לנקבציו', היינו שהקדוש ברוך הוא יוסיף לקבץ בביאת הגואל את ישראל מפזווריו שכל העולם אל הקבוץ המקובץ כבר בארץ ישראל".

[**] לא נכנס במסגרת זו לענין ה'עבירה על השבועות' בקיבוץ הראשון, את זה השכילו לעשות כמה טובים ממני, בין השאר מעל דפי גליון זה. נציין רק באופן כללי, שאין שום צד של 'עבירה' על השבועות כאשר הקיבוץ הוא ברשות האומות, ואין כולם עולים בבת אחת ממש כאחד.

[***] המלבי"ם כותב שם, כי שם מדבר הנביא אודות גאולת 'אחישנה', ואילו כאן התנבא ירמיהו אודות גאולת 'בעתה'. וזו לשונו: "ונבואה זאת נכפלה לקמן (ב), ושם יש ג' שנים ... כי יש שני אופנים אל הגאולה, זכו - 'אחישנה', לא זכו - 'בעתה' (מגהרין ג), ופה (פסק ג) מדבר על הצד שזיכו ... ושם (פסק ג) מדבר על הצד שלא יזכו. לכן אמר שם 'בימים ההם ובעת ההיא אצמיח לדוד צמח צדקה', שהצדקה העליונה לא תשקף על מעשה הצדק והזכות, רק תעשה מצד החסד ומצד אתערותא דלעילא ... ולכן לא אמר שם (פסק ג) 'וישראל ישכן לבטח', כי אם לא יזכו, לא יתקבצו השבטים תיכף, רק שבט יהודה לבדו וירושלים וישעו, והקיבוץ [של עשרת השבטים] יתאחר עד תבנה ירושלים תחלה".

ליתן סימנים למשיח, כי מאחר ואין אנו יודעים מיהו, הוא מפרש כי המעמיד את קומת ישראל ברוחניות ובגשמיות בשלמות - הרי זה בחזקת משיח (ס"ה ט"ז), ובכלל הדברים שעתיד המשיח לעשות הוא קיבוץ נדחי ישראל באופן שלא תשאר פרסה מישראל בגולה, שהוא קיבוץ נדחי ישראל בשלמות. ממילא אין שום משמעות שניתן לייחס בדבריו לכך שהמשיח הוא זה שיתחיל לקבץ את נדחי ישראל, אלא רק שהוא זה שישלים את קיבוץ נדחי ישראל.

במאמר הבא נראה כיצד יסודות אלו משתקפים היטב בחזונו המופלא של ישעיהו אודות ביאת המשיח, ואיך מציאות ימינו שופכת אור יקר על אותן נבואות.

אתם ובהרי מרום ישראל יהיה נהם שם תרבענה בנה טוב ומרעה שמן תרענה אל הרי ישראל" (יזקאל לז יג-ד). ורק אחר כך - "והקמתי עליהם רעה אחד ורעה אתה את עבדי דויד הוא רעה אתם והוא יהיה להן לרעה, ואני ה' אהיה להם לאהים ועבדי דוד נשיא בתוכם אני ה' דברתי" (ס"ה טג-מד). וכך מוכח גם ממשמעות הפסוקים בפרק לז.

מעתה גם דברי הרמב"ם מתאימים לדברינו אלה. מה שכתב בפרוש המשניות אודות קיבוץ גליות והעמדת השופטים עוד בטרם ביאת המשיח - זה נאמר על קיבוץ הגליות הראשון, שטרם ביאת המשיח. אך במשנה תורה לא ירד לפרט את סדרי הגאולה, שהרי הוא עצמו כתב אחר כך (מל"ט ומלממ"ט י"ג) כי "כל הדברים האלה וכיוצא בהם לא ידע אדם איך יהיו עד שיהיו", אלא הוא בא

הדברים מתבארים יפה על פי דברי הרמב"ן ורבנו בחיי, שהכתוב מדבר על שני שלבים עיקריים בקיבוץ גליות, כי בתחילה יהיה קיבוץ אחד, ואחר כך יתוספו עליו נקבצים אחרים

אזהב ציון יקר!

אם ברצונך לקחת חלק ולהשתתף בהוצאות הפקת והפצת הגליון ושאר הפעילויות, בפניך האפשרויות להעביר את תרומתך ולהיות שותף במפעל הגדול של 'קדושת ציון':

באמצעות אשראי
באמצעות כרטיס אשראי
דרך 'גדרים פלוס'

באמצעות פניה
053-3191618
או במייל
KDST.SHUTAFIM@GMAIL.COM

באמצעות העברה בנקאית
חשבון עמותת קדושת ציון
בנק: 20 [מזרחי]
סניף: 459 [העיר העתיקה]
מספר חשבון 109491

3

2

1

ניתן גם להקדיש גליון או חלק ממנו לזכות או לע"ג יקרכם או גדולי ישראל ראשי דורשי ציון במהרתה

רבני אגודת 'קדושת ציון' משייבים לשאלות הקוראים

לכבוד עורכי הגליון 'קדושת ציון' ורבניה,
שלום וברכה!

אנסה להציג במילים ספורות את הצד השני של המטבע. הרבה מאמרים הפונים לתושבי חו"ל עם קריאה נלהבת לעלות לצייון ברינה היו לנגד עיני, עם כל מיני נימוקים ושכנועים מ'עובדי עבודה זרה בטהרה' ועד כפירה בטובתו של מקום וכו'. אזי ברצוני להשיב, כי אנחנו לא מוכנים לבוא ולשכון תחת שלטון אשר דורך ברגל גסה על כל הקדוש והיקר לנו, נקודה. איך אפשר לצוות לנו להגיע למקום, שהוא אמנם קדוש ומבחר, אך מאידך להעלות מס לשלטון אשר עקירת תורת משה חרות על דגלו?! אדרבה, אשמח לקבל תשובה ברורה בענין.

תודה מראש,
וואלף כ"ץ
ברוקלין נ"י

תשובת המערכת

להלן תגובת
המערכת, ואחריה
תגובת הרבנים
שליט"א

בגלל האנשים
שמעוניינים בזה,
והדברים הטובים
שיש בה נ"ה גם זה

יש, לדוגמה - תקציבים לאברכים, ישיבות,
תלמודי תורה ועוד, כמו גם צרכי בטחון,
בריאות, בניית ערים, סלילת כבישים ועוד] - גם זה
תוצאה של פעילות האנשים הטובים שישנם.

וממילא, על-ידי חדלונם של יראי ה' לעלות
מהגולה, משתמר שלטון לא ראוי זה, ואדרבה -
כאשר תבואו הנה, תבטלוהו, וכפי שאנו מעוררים
ב'קדושת ציון' - שהעיקר הוא שהמדינה תתנהל
על-פי התורה ונמסמא חפץ ה' בידינו יצליח, כאשר
נוכה לקדושת רוב יושביה עליה].

זו בדיוק הסיבה לכך, שכמה ראשונים
מסבירים מדוע בזמננו גם בחו"ל אין דינא
דמלכותא, כי דינא דמלכותא נגזר מכך שהמלך

בזמננו, בארצות הדמוקרטיות

כבר לא נמצאים 'תחת שלטון'. השלטון
הוא העם [דמו=עם, קרטיה=שלטון] שבוחר מתוכו
נציגים לנהל את עניניו ואת הקופה הציבורית,
והוא נבחר על-ידי רוב ונתון להחלפה ולשינוי
בכל עת לפי הכללים שהעם קובע.

והנגזר מכך - הציבור לא 'מעלה מס' כמו
למלכי העבר, אלא משלם מס לקופה המשותפת
המתנהלת על-פי דעת הרוב. השלטון כיום מתנהג
לפי מה שהאנשים רוצים. משמעות הדברים היא,
שהדברים הרעים שהמדינה עושה [והיא אכן עושה
דברים רעים, ובראשם עצם העובדה, שמדינה של יהודים
אינה מתנהלת לפי התורה] - דברים אלו נעשים

מייחלים כל כך, ולא להשאיר זאת למהרסים.

[ג] לסייע בכל דרך לפועלים לכך שהמדינה תתנהל על-פי התורה, למשל לאגודת 'קדושת ציון'...

לסיום, נצרוף כאן קטע מתוך דברי האדמו"ר מצאנז זי"ע בעל 'שפע חיים', הנוגע ממש בעניננו [*].

"כל זה הוא מפאת קדושת ארץ ישראל, שבני ישראל אהבו אותה והשתוקקו אליה מאז ומקדם ועד היום הזה, בכחינת אהבת אב על הבן ובן על האב. בני ישראל אוהבים את הקב"ה ואת השכינה הקדושה ולכן אוהבים את הארץ שהשי"ת אמר לנו עליה (שמות ט. ג) שהיא ארץ טובה ורחבה, גם לאחר החורבן. אנו הולכים לכותל המערבי, שריד בית מקדשנו שנחרב בעוונותינו הרבים ומנשקים בה כל אבן, בלב קרוע ובאהבת נפש שמרגיש כל יהודי לארץ ישראל, לא בגלל חשבונות צדדיים, שתהיה לנו שם משרה חשובה, אלא כי עיני ה' אלהיך בה (דברים י"א יג), ויש בה השראת השכינה וכו'.

אין אנו מתפעלים מזה שהרשעים הכופרים שולטים כעת בארץ ישראל ועושים כל מה שלבם חפץ, כי אין זה גורע מקדושת ארץ ישראל כלום. הכותל המערבי ושאר המקומות הקדושים נשארים בקדושתם בכל המצבים.

עלינו ללכת בדרך האמת, כמו שראינו אצל אבותינו הקדושים, בלי להתפתות לא לימין ולא לשמאל. כ"ק אאמו"ר זי"ע ייחס חשיבות גדולה לכל דבר שבא מארץ ישראל. בכל שנה שלחו לו מארץ ישראל שמן זית לחנוכה, ואף שבדרך כלל היה רגיל להכניס שומן בתוך מאכל אייער מיט צוויבל' (ביצים וכצלים) בשבת קודש, אבל כשהיה

הוא אדון הארץ ובעליה, והיום אין כזה דבר, על כל פנים לא בארצות הדמוקרטיות.

למעשה, אין ביסוס הלכתי לפטור ממצות ישוב ארץ-ישראל, ואף מעולם לא נשמעה התנגדות הלכתית בטענה כזו, שיש בעיה של כניסה 'תחת שלטון כפוני'. רבים מגדולי ישראל מכל החוגים - גם הקנאים - גרו כאן ועלו לכאן להיות 'תחת השלטון' ו'העלו לו מס'. גם מי שבא לביקור זמני בלבד, סוף סוף בעצם עליתו ושהותו משך זמן בארץ הקודש, הוא מעלה מס ומכיר בשלטון.

בכניסתו לארץ, הוא משלם מסי ומע"מ וכו', וזאת עושים גם חסידי סאטמר ואדמו"ריהם בביקוריהם התכופים למדי בארץ הקודש.

ואפילו לשיטתך - למה לא תגור כאן בלי אזרחות?

חשוב לציין, כי שיטת אלו הגורסים [מה שנקרא ציבור 'שיטת סאטמר'] שאסור לעלות לכאן מעבר לעלית יחידים - שיטה זו גורסת כן גם אם היה כאן שלטון של יראים ושלמים, כי על-פי דעה זו, עצם מציאותו של שלטון לפני ביאת המשיח - גם של יראים ושלמים - הוא כפירה ביי"ג עיקרים, ללא קשר להיות השלטון חילוני [זה רק מוסיף נופך לבעיה].

העולה מכל הנ"ל הוא, שמאחר והשלטון הנבחר בארצות הברית לוקה בכל החסרונות [הרוחניים] שיש כאן בארץ הקודש, ואדרכה - הוא גרוע עשרת מונים בכל העבירות והתועבות, ואף מוביל לרעה בהשלטתו בכח החוקה את כל התועבות שבעולם, ממילא, המסקנה היא:

[א] לברוח ממקום הרשע שם כמה שיותר מהר, ולהפסיק 'להעלות לו מס', לשיטתך.

[ב] לבוא לכאן לעזרת ה' בגיבורים, ובכלי הדמוקרטי שנתן לנו ה', להפוך את המציאות בארץ הקודש למציאות שלה אנו

תשובה מאת מורנו הגאון רבי יואל שוורץ זצ"ל

מדינות העולם
השלטון נמצא
בידי נוצרים או
מוסלמים או כופרים

בה, ומה ביכולתנו לעשות שם. ואף
שיש צדדים, שבהם ישראל אפיקורוס
גרוע יותר, הנה לדינא כבר הבאנו מזמן ינאי
המלך, שמבואר בגמרא שהיה אפיקורוס, ואעפ"כ
נהגה בזמן מלכותו מצות ישוב ארץ ישראל.

ועוד יש לומר, כי בעניננו יש לנקוט לאידך
גיסא, דאדרבה - עדיף ששומרי התורה יעזבו
את המדינות עם השלטונות הנוצרים,
המוסלמים והאפיקורסים, ויבואו
לכאן, כי כאן ישנה מעליותא,
באשר שומרי התורה יהיו כאן
גורם משמעותי יותר ויותר, אזי
בעזרת ה' הדברים ישתנו.

ובפרט יש לעלות מתוך
מגמה זו, שעל-ידי עלייתו יחליש
את האפיקורסות בארץ-ישראל.

ובודאי כך יהיה בארץ הקודש,
שהרי לא יתכן שיהיה בה לאורך זמן
שלטון אפיקורסי.

זוהי התשובה
האחרונה שניתנה
ממורנו זצ"ל,
בשוכבו על ערש דווי,
ימים ספורים לפני פטירתו. [התשובה
נכתבה במסירות נפש ממש - הוא אמר
ובני ביתו כתבו מפיו]:

כל פוסקי דורנו, ובראשם מרן החזון איש,
פסקו שיש מצוות ישוב א"י. והרי מדינת ישראל
כבר הייתה קיימת, ולמרות זאת פסקו כך, וממילא
מוכח, שאין פטור כזה. וכן שמעתי ממור"ר
הגר"ח שמואלביץ זצ"ל.

וייש לכך מקור מדברי הרמב"ם
בהלכות חנוכה (פסק ג הלכה ב) -
"וחזרה מלכות לישראל יתר על
מאתים שנה עד החורבן השני".
בתוך אותן מאתיים שנה היו גם
מלכים, שהיו רשעים גדולים,
כמו הורדוס העבד האדומי וינאי
שהרג את החכמים, וגם לזה קורא
הרמב"ם "חזרה מלכות לישראל",
ומצוות ישוב ארץ ישראל נהגה גם אז.

ומה שצריך להעלות מס - גם בשאר

המשך תשובת המערכת

בביתו שמן מארץ ישראל, שינה מנהגו והכניס שמן. הוא שמר על השמן ברוב חשיבות והכניס בכל
פעם רק מעט, כדי שישאר לעוד כמה שבועות. גם כשהגיע מכתב מארץ ישראל, נגעו בו ביראת הכבוד,
הביטו עליו כעל דבר מיוחס והצביעו עליו כעל דבר יקר ערך, 'הנה מכתב מארץ ישראל'.

אף שעברו אז כבר שמונה עשרה מאות שנה מחורבן בית המקדש, עדיין עמדה ארץ ישראל
בקדושתה, כי גם בזמן הצדוקים והבייתוסים היתה הארץ מקודשת. ארץ ישראל אינה יכולה להפקע
מקדושתה, כמו ספר תורה שכתבה אדם מישראל, שגם אם יכניסוה לבית תיפלה, תשאר בקדושתה.
אין זו רבותא לשבת באמריקה, להתחבר עם הגויים, לדבר בלשונם ולנהל בית באורחות חיייהם של
הגויים, ויחד עם זה לומר שאינו יכול לסבול את ארץ ישראל.

בברכה,
מערכת הגליון, אגודת 'קדושת ציון'

מורנו הגאון רבי מנחם מנדל טוביאס שליט"א

עם החולצה"ה נהכל
מוקלט.

אני הכותב עד
ראיה, בשנות החמישים, עשרות
אלפי יהודים עלו לארץ הקודש, ועזבו
שם כל רכושם, ממש ברחו לנפשם.

תשובת מורנו
הגאון רבי מנחם
מנדל טוביאס שליט"א,
אב"ד ירכי שמואל, בני ברק

למשפחתנו היתה ספריה מאד חשובה, בת
אלפי ספרי קודש. היה שם טור בית יוסף שהיה
כתוב על הדף הראשון - "חברו הרב יוסף קארו
נרו יאיר" - כי נדפס עוד בחייו הקדושים.
היה לנו ספר תולדות יעקב יוסף דפוס
ראשון ועוד ועוד.

הייתי יחד עם כבוד אבי הרב
[מהר"ר שמואל טוביאס זצ"ל] אסיר
ציון. בעירנו היו 12,000 יהודים.
כולם עזבו את הכל מאחוריהם
וברחו לנפשם, והודו לה' הטוב
כי הגיעו ארצה לשלום. וקבעו
את יום עלייתם לארץ-ישראל ליום
הודאה, כמבואר בספה"ק חרדים (פסק
ס) בשם כתב יד קדשו של הרמב"ם,
שקבע יום הודאה - על יום עלייתם לארץ, יום
משתה ומשמחה ומשלוח מנות לו ולזרעו עד
עולם. יש לי ב"ה צאצאים בלונדון, מנצ'סטר.
הנני מודאג מדברי קדשו של רבי חיים, שיבוא
יום ויצטרכו לעזוב הכל מאחוריהם ולעלות רק
עם החולצה שעליהם. אחרי שאני בעצמי עד
ראיה על עליות היהודים [מרומניה] - סך הכל עלו
אז מאצלו כל היהודים ונשארו רק כ-150 יהודים
בכוה"ר.

בקשר למכתב שקבלתם מאת מישהו
שמתנגד לישוב א"י כעת.

מו"ר הגה"ק חזו"א כותב בקדשו 'אין דרכי
להתווכח' - בדרך כלל השני לא יקבל
ממני. אם יש לו דעה קדומה מרב גדול
קדוש עליון - אזי בודאי לא יקבל
ממני וחבל על הרגע להתווכח,
כי הוא ישאר בשלו עד שישמע
מאותו קדוש עליון ששינה
דעת קדשו לאור השינוי שחל
במציאות. כשהוא כתב בקדשו
הספר הקדוש נא.ה. - ספר ייואל
משה' מלא גאונות וקדושה וטהרה,
היו בארצנו הקדושה 1,500,000
יהודים - מליון וחצי, ועכשיו יש ב"ה
כשבעה מליון יהודים. הגה"צ הרב ואזנר זצ"ל
אמר לתלמידים כי **צריכים להחמיר בדאורייתא**.
אולי זה נקרא ירושביה עליה, קשה לדעת את
מי מונים.

על כל פנים ננסה לחזק את אלו היהודים
הקדושים שמוכנים לשמוע, שאומרים בכל עת
ובכל שעה 'נעשה ונשמע'.

סיפר לי לפני שבע שנים הה"ח ר' שבתי
זילברמן ג"מ מב"ב: הייתי אצל רבי חיים קנייבסקי
זצ"ל כדי שיתפלל על חבר שלי, יהודי עשיר
מארה"ב. היהודי היה לו ישועה ב"ה, חזרתי אצל
ר' חיים להודות לו. ר' חיים אמר לי, "תאמר לו
שיעלה ארצה". עניתי לו "הוא לא ישמע לי".
חזר רבי חיים ואמר "תגיד לו שיבוא עם הכסף
ארצה. ואם לא יבוא, אזי ח"ו יבוא ארצה רק

מורנו הגאון רבי זאב לף שליט"א

כלפי יהודים
שומרי מצוות
המופגנת על ידי

אחים חילוניים [בחרו] יוצרת אווירה
טובה יותר לצמיחה?

לפני שהקורא ממחר לענות על שאלות מורכבות אלו, יש לשקול את הדברים הבאים - כאשר ממשלת ישראל העבירה את חוק הגיוס לנשים, פנה אדם לחזון איש בשאלה - "האם הרב עדיין מרגיש שיהודים מחויבים לבוא ולהשתקע כאן?" כלומר, כאשר יש ממשלה שמנסחת חוקים כגון זה, המחייב את בנותינו לשירות צבאי, שגדולי ישראל אוסרים אותו מכל וכל [החזון איש אף פסק שיש לההרג כפשוטו ולא לעבור במקרה של כפיה על בת ללכת לצבא]. לאחר שתיקה קצרה וכואבת, השיב החזון איש בחיוב, בנחישות ובבהירות "כן כן, גם האינדא מחויבים". (פלא דוה, נקן ג עמ' מ). כיום, אף שגיוס נשים לשירות חובה טרם בוטל לחלוטין, כל אישה הטוענת שהיא דתיה, פטורה מגיוס. לפיכך נראה, מקל וחומר מפסק החזון איש, שההתנגדות דלעיל אינה משפיעה על חובתנו. ■

ברשותו האדיבה של מורנו הגאון רבי זאב לף שליט"א, נצרך כאן קטע מתוך מאמרו המרתק שכתב באנגלית, בו מביא הוא את פסק מן החזון"א בנוגע לעליה ארצה תחת שלטון הרשע.

נחלקנו של המאמר תורגם בגליון 'קדושת ציון' (גליון נ"ו, ניסן תשפ"ב), מתוך הספר TO DWELL IN THE PALACE, מאמר שקרא הגאון רבי מרדכי גיפטר זצ"ל וכתב עליו ש"מצא חן בעיני וראוי לשבח" [

ישנם הטוענים, כי הם חוששים מהבעיות שיתקלו בהן בניסיון לחיות חיי תורה תחת ממשלת ישראל החילונית. הם שואלים, האם היחס השלילי לערכי התורה ולשומרי התורה שמפגינים חלקים מסוימים בחברה הישראלית אינו מהווה נזק משמעותי?

אולם ניתן לתהות אם החברה המערבית הלא-יהודית, או לצורך העניין הקהילה היהודית החילונית במקומות אחרים, היא באמת סכיבה טובה יותר עבור אידיאלים תורניים. האם היחס שם לערכי התורה פחות עוין? האם סובלנות

המשך תשובת הגרמ"מ טוביאם שליט"א

ארץ ישראל, היו לו 500 גברים ברחבי פולניה. בעוה"ר הפריעו לו. הוא התבטא פעם "אם היו שומעים לי - לא היה קורה כל האסון".

יהי רצון וכולנו יחד נזכה ונרצה ונשתוקק ונפתלל על קיבוץ נדחי ישראל ועל בנין בית מקדשנו ותפארתנו ועל מלכות בית דוד הקדוש שיבוא וילמדנו תה"ק ויגאלנו ברחמים גדולים אמן. ■

מורנו הגאון רבי שמואל מלוביזקי שליט"א

ואמר לו ד'ער
יונגערמאן זאגט
עפע'ס' [האברך אומר
משהו], וחזר על דבריו אלה מספר
פעמים.

לאחר מכן, כאשר חזר גאב"ד קוממיות
לארץ, פגשו מרן הרה"ק הבית ישראל מגור
[שכבר שמע על המעשה] ואמר לו בזה"ל: 'דו
האסט הים גוט גענטפערט' [-ענית לו טוב].

ובכן ר' וואלף היקר, דווקא
העובדה שהשלטון בארץ דורס
ברגל גסה על כל הקדוש -
עובדה זו מהוה אחת הסיבות
היותר חזקות ליהודים כמוך
לעלות לארץ, ולשמח את
הקב"ה עם ילדים צדיקים
וטהורים.

תחשוב נא יקירי היאך
תראה ארצנו הקדושה כאשר עוד
רבע מליון יהודים חרדים צדיקים
יעלו ארצה ויבנו עוד עשרים ערים גדולות
בכל אזורי הארץ, תפארת לאהינו.

ובפירוש אינני מתייחס דווקא לצד
הפוליטי של עוד 10 מנדטים בכנסת. למרות
שזו אמת גמורה, שזה משנה את כל החיים
בארמון המלך, אבל נעזוב את זה ונדבר על
הצד הרוחני. כמה קדושה, כמה נחת-רוח
לשכינה הקדושה. כמה הפצת תורה וקדושה.
רק ככה נלחמים בשלטון, אשר עקירת תורת
משה חרות על דגלו.

בדור נפלא זה אשר חפץ ה' בנו - תעירו
ותעוררו את האהבה.

בכבוד רב
הרב שמואל מלוביזקי

לכבוד הר"ר
ואלף, אשר
הטיב לשאול.

כבר התפרסם הסיפור על

הגה"ק הרב מנדלזון זי"ע אב"ד קוממיות,
אשר ביקר בלונדון הבירה לפני יותר מחמישים
שנה. וביקר אצל הגה"ק משאץ זי"ע, אשר
כידוע היה גאון עד למאד, וגם לוחם בקנאות
נגד המדינה והציונים. ושאלו האב"ד
דקוממיות מדוע אינו עולה לארץ מקום
המקדש.

ענהו האדמו"ר בדרך מליצה,

שפעם אמנם נסע לארה"ק על
הספינה, ובהתקרבו לחוף
עכו ראה להקת דגים בורחת
מהארץ לכיוון הפוך. שאלתי
את הדגים מדוע הם בורחים,
והם ענו לי "היות והציונים
בארץ מחללים את השבת וצדים
דגים בשבת, לכן אנו בורחים כדי
לא להלכד ברשת הציונים".

אמר לו האב"ד זי"ע: מלך גדול היה
בארמון גדול ומפואר. והנה בניו של המלך
היו ריקים ופוחזים והתנהגו בהוללות וחציפות
מאד, ולמלך חרה עד נפשו. אבל בן אחד היה
שהיה הגון וטוב והתנהג בגינוני מלכות, וממנו
שאב המלך כל חיותו. יום אחד רואה המלך
את הבן יקיר אורו מזוודות. "מה זה?" שאל
המלך. אומר לו הבן, "אינני יכול לסבול יותר
את התנהגות אחי, ואני מתפוצץ בקרבי, אני
חייב לעקור למקום אחר". בכה המלך מאד.
"אתה דואג רק לעצמך ולהרגשתך הטובה,
ומה יהיה עלי? עם מה אתה משאיר אותי
פה לבד".

הרה"ק משאץ שקע בשרעפים, ומשהתנער
מהם טפח על שכמו של גאב"ד קוממיות

עיונים בדרכי העבודה

הרב אליהו ברים

[פרק לז]

"כז, צריך גם להבין את היחס בין רצון לכבוד לבין גאווה. איך הם משתלבים זה בזה."

- **"טו"ב.** ננסה לבאר בסייעתא דשמיא. ובכך. כמו שדברנו בשיחה הקודמת, כאשר אנו מדברים כעת על ה'גאווה', אנחנו מתיחסים אל המצב האסור שבה, המקום בו היא מוגדרת כמדה רעה, 'חוץ' לשורת השכל והחכמה'. ישנם שימושים נוספים במילה זו, שמשמעותם רחבה יותר מהמונח הממוקד שאנחנו מבארים כעת.

"מה לדוגמא?"

- **"לדוגמא,** הזכרנו במידת הכעס את דברי ה'שערי קדושה', שהכעס הוא ענף של הגאווה. השימוש פה במלה גאווה אינו מכונן בדווקא למצב הקיצוני האסור, אותו אנחנו מבארים כעת, אלא לשורש ממנו היא נובעת. כלומר, אם וכאשר קרה שאדם 'נקי' מגאווה בא לידי כעס, הרי שהמקור ממנו בא אותו כעס הוא מנקודה של גאווה, מקום של רצון להיות נחשב על-ידי אחרים וכדומה. מצב כזה אינו בהכרח בגדר גאווה, אך בהרחבה הוא שייך לאותו מקום."

"לא הבנתי."

- **"נניח,** שאדם הגיע למצב של כעס על בנו. כמו שבררנו בעניין הכעס, הנקודה שגרמה לזה היא תחושת ההשפלה שחש אותו אדם באותו מקרה. זאת אומרת, היה לו באותו מצב רצון שבנו יחשיב אותו וינהג בו חשיבות. כאשר זה לא קרה, הוא חש תחושת השפלה שגרמה לו לכעוס. עכשיו, ברור שאדם שרוצה שבנו יחשיב אותו וינהג בו כבוד אינו בגדר גאוותן, וכמובן שגם הרצון הזה אינו בגדר מדה רעה, ובוודאי שהיא לא 'חוץ' לשורת השכל והחכמה', למרות זאת - השורש הוא אותו שורש, כמו בגאווה האסורה, כפי שהגדרנו. עכשיו מובן?"

"עברו עברו בשערים פנו דרך העם סלו סלו המסכה סקלו מאבן הרימו נס על העמים".
(ישעיהו סג')

"שבעה שמות יש לו ל'יצה'ר... ישעיהו קראו מכשול, שנאמר (מ יז): 'ואמר סלו סלו פנו דרך הרימו מכשול מדרך עמי', יחזקאל קראו אבן..."
(סוכה נג)

- **"שלום בן-ציון! חורף טוב! מה שלומך?"**

"שלום ר' אליהו! ברוך ה'! מקווה לחורף מלא ומשמעותי..."

- **"מלא ברכת ה' בגשמיות וברוחניות. בעזרת ה' ניגש לנושא שלנו. היינו בכירור מידת הגאווה והפכה - הענוה. אתה יכול להזכיר מה אמרנו בענין?"**

"כז." הסברת שמהות מידת הגאווה היא רצון או נטיה להתגבה, ולהתנשא על הזולת, אך לא דווקא בפועל, אלא אפילו בלבו של האדם בינו לבין עצמו, כלשון המסילת ישרים - 'ובלבבו ידמה כי לו נאוה תהילה'. ענוה, לעומת זאת, פרושה הכנעות. זו מידה, שבמסגרתה אדם הרגיל את עצמו להיות נכנע ושפל מזולתו. בין שתי הקצוות הללו ישנו ה'צנוע', בלשון הרמח"ל, שמצד אחד לא חושב את עצמו מיוחד וראוי לתהילה מאחרים, ומאידך גם אינו חש עצמו כשפל מהאחרים. השארנו לברר את העמדה הפנימית של אדם במצב כזה. מה הוא חושב ותופס כלפי עצמו."

- **"יפה. אכן חשוב לברר את המצב הזה, כי זהו המצב בו כל אדם חייב להשתדל לעמוד בו. למעלה מזה זו כבר מידת פרישות וחסידות."**

"למה פרישות?"

- **"במידת הטהרה, הרמח"ל מוסיף עוד סוג של עמדה בנושא הזה של הכבוד, שהיא כמו ממוצעת בין הדברים."**

- "מה רצית לברר בעמדה של ה'צנוע'? מה לא מובן בזה?"

"אתה יודע מה, נתחיל ממקום אפילו יותר רחוק. בעצם, למה גאווה היא דבר לא טוב? אדם חושב שיש בו איזו מעלה, נניח הוא למד מקצוע מסוים, או שיש לו יכולת מסוימת, מה הפגם בכך שיבקש שיעריכו את זה? למי זה אכפת בעצם?"

- "או, זו שאלה מצוינת. השאלה הזו נכונה גם לגבי מדות רעות נוספות. נניח אדם שיש בו מדת הקמצנות. הוא מעדיף לשבת בחושך ולא להוציא כסף כדי להדליק לעצמו אור וכיוצא בכך. מדוע זה רע? התשובה לכך היא בשני רבדים. האחד כלפי שמיא, שזו רמה גבוהה יותר, והשנייה כלפי המציאות. אתה זוכר מה שהגדרנו בעסקנו בגדר המדות הטובות

והרעות, מה הוא המגדיר?"

"כן, מדות טובות תורמות לקיום העולם, ואילו המידות הרעות אינן תורמות לו, ואף גורמות להשחתתו."

- "יפה! הנה לך התשובה ברמה של המציאות! כאשר אדם מתגאה או מתקמצן, הוא יוצר מצב שבו לא ניתן לקיים את העולם! תחשוב על עולם שבו כולם סבורים שהם 'משהו מיוחד' ושכולם צריכים להחשיב אותם... זהו מצב בלתי אפשרי! זו התשובה הבסיסית לרמת 'חוץ לשורת השכל'. הרמה הגבוהה יותר, שהעיסוק שלנו כרגע לא בהכרח מגיע אליו, היא כלפי שמיא. זוהי הרמה עליה כתובים כל המאמרים בחז"ל בגנות הגאווה כגון 'כל שיש בו גסות הרוח, אמר הקב"ה - אין אני והוא יכולים לגור בעולם', ושאר המאמרים המובאים באותו מקום בסוטה דף ה. שם הנקודה היא מצד היחוס שאדם מיחס את המעלות שבו לעצמו במקום להבין ולהכיר, שכל

"כן. יוצא, אם כן, שגם במידת הגאווה, כמו שבררת במידות נוספות, ישנו מינון שאינו אסור!"

- "אכן. ידוע ומפורסם ומוזכר רבות הפסוק 'ויגבה לבו בדרכי ה' שנאמר על יהושפט מלך יהודה (דברי הימים ב' 17). וכן אמרו בגמרא (סוטה ה.) שתלמיד חכם צריך שיהיה בו 'אחד משמונה בשמינית' של גאווה וזהו נוי לו. כי אכן, יש מצב בו אדם מזהה בעצמו מעלה, לא שהוא נאה או נכבד... אלא שהוא הולך בדרכי ה'! והוא מרגיש בזה מגודל ומרומם על כל המעשים! הוא מרגיש שהוא שווה יותר מסתם בני אדם שאינם הולכים בדרכי ה', זהו אכן דבר חשוב באמת! אמנם צריך זהירות שאכן הרגשת המעלה תהיה רק מכך שהוא זוכה לעבוד את ה', ולא מזה ש'הנה תראו אותו, המוצלח המיוחד שעובד את ה'..."

זו צריכה להיות תחושת רוממות פנימית, שגם מקרינה החוצה סוג של זלזול עדין בהבלי העולם, לא שאדם משתמש בהצלחות 'שלו' בעבודת ה' כדי להשוויץ ולהתהיר. הרי רואים בפרוש, שיש הנהגות מיוחדות בפני אחרים שלא נוהגים כך, שאנו שוללים אותן 'משום יוהרה', למרות שאפשר היה לומר 'ויגבה לבו בדרכי ה'..."

"יפה. רק רגע, אני רוצה לחזור אחורה למה שאמרת לגבי אב ובנו. אמרת, שאין פגם בכך שאב ירצה שבנו יחשיב אותו וינהג בו כבוד. זה נשמע הגיוני... אבל מה ההבדל בין זה לבין כל אדם שרוצה שינהגו בו כבוד?"

"מה רע בגאווה?"

- "אזוו... יפה מאוד. הבאת אותנו בדיוק למה שרצינו לברר. מהי העמדה הפנימית של ה'צנוע'. אתה מבין את הקשר?"

"לא, מה הקשר?"

והגדולה אשר יאות אל שלמותיו, בהשקיפו אל חסרונותיו". ...אמנם דע כי לא כצנוע העניו. הצנוע - לא יחפוץ בגדולה אשר לא תאות לו, והעניו ימאן גם באשר תאות לו... כי ימאס בִּיקָךְ הנאוה אל שלמותיו מטעם היות בו חסרון אחר. אך אם היה נקי מכל חסרון לא היה מואס בו. הלא תראה כי אֵהִינו יתברך יאמר עליו 'אאות לבש' כי לו נאווה הגאוה, ולא רעה היא כאשר היא בנו, יען אין בו כל חסרון ולא תמצא ענווה תמנעהו מן היקר, שכר גדולתו". הצלחת להבין?"

"בערך..."
- "מה שהוא אומר, זה שישנן שלמויות בעולם, ולכל שלמות ישנה הערך הראוי לה. 'היקר והגדולה' כלשונו, או אולי אפשר לקרוא לזה ה'כבוד' הראוי לה. בעזרת ה' עוד נרחיב לבאר את ענין הכבוד. כפי שאמרנו קודם, מעמדות זהו דבר חשוב וקיומי לעולם. לכן אין כל פגם שאדם יקבל את הכבוד הראוי למעמד שבו הוא נתון מפאת יכולותיו. אם הוא רב, יש לו להקפיד שתלמידיו ינהגו בו כראוי, אם הוא אב - יש לו לצפות שילדיו ינהגו בו כראוי בין בנים לאב. וכן בעל לאשתו, וכן כל מעמד שקיים בעולם. כמובן, שזה שהוא אב או בעל לא מענה לו מעמד במקום שאינו רלוונטי למעמד זה, לכן אם יצפה שיכבדו אותו במקום עבודתו מפני שהוא אב לבניו, ברור שזה לא נכון ולא מתאים... אתה מבין אותי עד כאן?"

"נראה לי..."
- "אִקָּח דוגמא אולי טובה יותר. אדם שבמקצועו הוא רופא. כאשר הוא במקום עבודתו, במרפאה או בבית החולים, זה הגון וראוי שיצפה ויקבל את היחס המתאים למעמדו. אך אם הוא מצפה שבבית הכנסת יכבדו אותו ויתנו לו יחס מועדף מפני שהוא 'דוקטור', זו כבר התנהגות לא הגונה שעלולה להיות גאוה. עכשיו זה מובן? בקיצור, הצנוע הוא מי שמכיר את מקומו, ואפילו אכפת לו אם במקומו לא נוהגים בו במעמד המתאים לתפקידו. זהו 'היקר והגדולה' שראויים לו, והוא אינו מוותר עליהם. אכן 'נוגע לו' אם לא ינהגו בו כראוי לו. אתה מזדהה עם העמדה הזו?"

"ר'נע, לפני כן, ומה אם כן הפסול בזה? מדוע יש מקום להתקדם לענוה?"

מה שיש בו ואין בו - הכל מה', למען התפקיד שלו בעולם הזה."

"אה! עכשיו אני מבין כמה זה קשור לעיסוק הכללי שלנו... הרי זה כל מה שבררנו לאורך כל השיחות האלו!"

- "נכון מאוד! תכף נרחיב בזה עוד בעזרת ה'."

"נו, אם כן למה זה בסדר שאב ירגיש רצון שבנו יחשיב אותו? הרי לכאורה גם זה רק מה'!"

- "יפה. נכון מאוד. אך לפי מה שהקדמנו זה מובן, ומזה גם נבין לגבי העמדה הרצויה, הלא היא 'הצניעות'. הקב"ה ברא בעולם מעמדות. זהו דבר אותו ה' קבע, ואף הקפיד מאוד כאשר המעמדות אינם נשמרים כרצונו. הוא צוה בחומרה רבה על כיבוד ומורא אב ואם, על קידוש הכהנים ועל שאר המעמדות שבעם כגון מלך, נשיא ושופט, כאמור - 'אֵהִים לֹא תִקַּל וְנִשְׂאָ בְעַמְךָ לֹא תֹארוּ' [על דרך הפשט]. וכאשר קרח ועדתו פקפקו במעמדות שה' קבע, העונש ניתן בכל החומרה, עד כדי שיצאו מן העולם, כפשוטו! ויאבדו מתוך הקהל. אפשר לראות בעונש הזה רמז לחטא שלהם. המעמדות שה' קבע מעניקים קיום לעולם! בלעדיהם, לית דין ולית דיין, ואיש את רעהו חיים בלעו. כאשר בא אדם ומערער על הסדר הזה וטוען 'כל העדה כולם קדושים... ומדוע תתנשאו' - מלבד ההתרסה כלפי שמיא, שמינה את משה ואהרן, הוא מפקפק בעצם על כל סדרו של עולם! לאדם כזה אין מקום בעולם. הוא יורד למטה, נמוך יותר מהמקום שבו היה יכול להיות, נבלע לתוך האדמה... וכמו שרבים הפסוקים המזכירים את התופעה הזו של 'לפני שבר גאון'. כאשר אדם מסרב להכיר במקומו ומבקש להתנשא - הוא יפול מתחת למקום בו היה..."

"נפלא. ומה זה אומר בעצם?"

מהי 'צניעות' ומהי 'ענווה'?

- "כדי לענות תשובה מלאה, אני רוצה לעבור לרגע לראות את ההגדרה של הרמח"ל לענוה. הלשון מעט מורכבת. וזו לשונו (לשון לימודים פק ג) - "גדר הענווה... הוא: 'מאן לקחת היקר

במקום שצריך לכבוד המעמד, אין לו אפשרות אפילו לוותר עליו, כדברי חז"ל - 'מלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול!' (קידושין 33). והיותו זה לא רק שאינו פוגע בקיום מה שמחייב המעמד, אלא אף תורם וממקד את האדם בביצוע העבודה הנגזרת מהתפקיד, ולא במה שהוא מקבל ממנה..."

"זה ממש מה שכותב המסילת ישרים בעונה, שאם אדם חכם - עליו להתרכז במה שהוא יכול להועיל לאחרים, כדברי המשנה - 'אם למדת תורה הרבה, אל תחזיק טובה לעצמך, כי לכך נוצרת...' (אבות 3 ע).

- "נכון מאוד. יש שם אריכות דברים, אולי נגיע לזה. מכל מקום, כעת ברורה לך העמדה הפנימית של המצב הרצוי בשלב הזה, של ה'צניעות?' אתה מזדהה עם

ברור שרק למי ש'מושלים' ראוי להתנשא על הזולת. משום כך הענו 'ממאן' לקבל את ה'יקר והגדולה' אשר ראויים לו באמת לפי מעמדו הריאלי בעולם, כי הוא מרגיש את עצמו בלתי שלם ובלתי ראוי להתנשא. הוא יודע שמגיע לו הכבוד הראוי למעמדו, אך הוא מוותר עליו, כי הוא מרגיש לא ראוי למעמד גבוה, מהצד חסר שלמות. הגאוותן, מהצד השני, יוצא אף הוא מאותה הנחת יסוד, ומשום כך הוא

המקום הזה?"

"לא לגמרי. הרי אם אמרת שהכבוד הנגזר מהמעמד בעצם אינו עקרוני לביצוע מה שהמעמד מחייב, מה התועלת בו? מדוע יש לו מקום? למה לא נדרש כל אדם לוותר עליו?"

למה שלא תהנה מהכבוד?

- "לא אמרנו שלרצות את הכבוד או היקר והגדולה' כלשון הרמח"ל, או גם אם לא לרצות אותו - לפחות ליהנות ממנו כשיוצא שהוא בא - זו מעלה גדולה... אך עדיין אין זו מידה רעה. זה לא 'חורך לשורת השכל והחכמה' ולא גורם לקלקול העולם. גם אם כל האנשים ירצו לקבל את הכבוד הראוי להם, ולא יותר, כמובן, העולם לא יושחת. אדרבה, הלוואי שהיה מצב כזה... שאנשים ירצו רק את מה שראוי להם במידה הנכונה... תתאר לעצמך מציאות כזו... מקום כזה נשמע לי מקום שמאוד נעים להיות בו... כל אדם נותן כבוד לחברו לפי הראוי לו, ומקבל כבוד מחברו לפי הראוי לו..."

"אבל זה בעצם לרצות בהנאה שהיא 'הבל'!

- "יפה אתה שואל. התשובה היא זו - לדברי הרמח"ל יוצא, שהגאווה היא ראוייה אך ורק במקום של שלמות גמורה. ומכיון שאין בעולם שלמות מוחלטת, אין בעולם מקום לגאווה. שים לב שהנחת היסוד של הגאוותן ושל העניו היא אותה הנחת יסוד. לשניהם ברור שרק למי

ש'מושלים' ראוי להתנשא על הזולת. משום כך הענו 'ממאן' לקבל את ה'יקר והגדולה' אשר ראויים לו באמת לפי מעמדו הריאלי בעולם, כי הוא מרגיש את עצמו בלתי שלם ובלתי ראוי להתנשא. הוא יודע שמגיע לו הכבוד הראוי למעמדו, אך הוא מוותר עליו, כי הוא מרגיש לא ראוי למעמד גבוה, כי הוא חסר שלמות. הגאוותן, מהצד השני, יוצא אף הוא מאותה הנחת יסוד, ומשום כך הוא

מכניס את כל האישיות שלו תחת המעלה אותה הוא זיהה בעצמו, ומרגיש את עצמו כזה 'בעל שלמות', שבאמת לו נאווה תהילה..."

"אבל מה ההגיון בזה? מה המעלה בכך שהאדם מוותר על המעמד שלו? הרי קודם באת בטוב טעם, שה' חפץ במעמדות!"

- "נכון מאוד... הענו לא מוותר על המעמד שלו. הוא לא משתמט מהתפקיד שה' נתן לו... להיפך! הוא רתום כולו אליו! הוא מכיר בכך, שבאמת הכבוד שיש לו מהמעמד שלו זה לא הענין. הענין הוא אך ורק לבצע את המוטל עליו משמיא! תראה, שכאשר שאול המלך - שהכתוב מעיד עליו שהיה ענו ומתביש - נטה מתוך כך לנהוג בותרנות, הוא מקבל על כך גערה משמואל הנביא: 'הלא אם קטן אתה בעיניך, ראש שבטי ישראל אתה!' (שמואל ב' 10 ו 6). אין מקום לענוה לפגוע בביצוע התפקיד אותו הועידו לך משמים! וכמו שאנו רואים במשה ואהרן ובדוד המלך, שהיו ענוים עד מאוד, ודבר זה לא נמנע מהם לנהוג נשיאותם ברמה! בקיצור, הענו אינו מוותר, חלילה, על המעמד שלו. הוא מוותר על הכבוד שהמעמד שלו מקנה לו. ואף

- "שאלה טובה, נשאר גם אותה לפעם הבאה... מה עוד נשאר?"

"לא הדגשת באופן ישיר איך התוכנה היסודית שלנו מפוגגת את הגאווה."

- "נכון. כעת תעשה סיכום."

"א" - מתחילת הברור שלנו עלה, שישנם שלושה מצבים - גאווה, צניעות וענוה. בשיחה הקודמת באת, שגאווה היא נטיה של אדם להתנשא על זולתו על ידי שהוא מזהה בעצמו מעלה מסוימת. הוספת היום נופך על זה, שבעצם הוא כולל את כל האישיות שלו בתוך המעלה שלו, ובכך הוא מרגיש שהוא בעל שלמות, ולשלמות אכן ראויה הגאווה. ב - הצד שכנגד, הענווה. באת בשיחה הקודמת שהיא הכנעות, ואמרת שזו מידה שאדם מרגיל בה את עצמו. היום הרחבת בזה, שזו תפיסה עמוקה שיש לאדם הענו, לפיה רק לשלמות ראויה התהילה, וכיון שהוא תמיד חש עצמו חסר מן השלמות, הוא מוותר אפילו על הכבוד שמגיע לו לפי מעמדו ואיכותו האמיתיים - ג - דרך המיצוע היא הצניעות, אשר במסגרתה האדם אינו כולל את כל האישיות שלו בתוך המעלה שיש בו או התפקיד בו הוא נתון, כמו בעל הגאווה, אלא מכיר את מקומו האמיתי, אך מצפה ונהנה מהכבוד המגיע לו לפי ערכו ומעמדו. הדגשת, שזו לא בהכרח מעלה גדולה, אלא שזה אינו איסור, ומפני שבמדרגת הנקיות עסקינן, אין פגם בכך שאדם נהנה גם מדברי הבל... ד - מלבד זאת, הצנוע מבקש את המעמד הראוי לו לפי המציאות האמיתית, שזהו דבר נכון ואינו משחית את העולם, ולכן אין בכך כל חסרון. וכן הבהרת, שהענו אינו מוותר על המעמד והתפקיד אותו הוא מבצע כפי שה' יעוד עבורו, אלא מוותר רק על הרווחים החברתיים שיש לו מהמיקום הזה. עוד משהו?"

- "נראה לי שאמרת הכל. יישר כוח!"

"יישר כוח לך! לאט לאט הדברים מתבהרים ומתישבים. תודה רבה!"

- "בשמחה. בסייעתא דשמיא! כל טוב וחורף מבורך!"

הרי הרמח"ל עצמו כך כותב במידת הענוה - 'זהכבוד אינו אלא הבל הבלים!'

- "נכון, אבל אנחנו במאי עסקינן? במדרגת ה'נקיות', לא הפרישות. אדם במדרגת הנקיות עדיין נהנה גם מהבלים... רק בפרישות הוא מתחיל להתבונן באפסות ההנאות ועובד על עצמו כדי לפרוש מהם."

"אז היה צריך להיות שגם מההנאה הזו של הכבוד כבר היה צריך לפרוש בפרישות, מדוע זה ממתין עד הענוה?"

- "שתי תשובות בדבר. א - כלשון הרמח"ל, 'מפני הקושי הגדול שיש בהשגתה הושמה בדברי רבי פינחס מן האחרונות'. ב - אכן במידת הטהרה ישנו עיסוק בענין הכבוד."

"שוב ושוב אתה מכניס את הנושא של מידת ה'כבוד'! לא בזה אנחנו עוסקים! אנחנו עוסקים בגאווה! מה הקשר ביניהם?"

- "זו שאלה חשובה. נראה לי שלא נעסוק בזה כעת, אלא נשאר אותה לפעם הבאה. אבל לא ענית לי, אתה מבין את העמדה של הצניעות? אתה מזדהה איתה?"

"אה... באיזשהו מקום זה סותר לי את כל העבודה העצומה שעשינו יחד... הרי טרחנו כל כך להפנים שהיחס אותו אני מקבל מהזולת אינו מעלה ואינו מוריד... כעת יוצא מדבריך, שאין כל פסול ליהנות מ'שכוייח' כזה טוב, או ממחמאה נחמדה, ואפילו לצפות לזה ושיהיה אכפת על זה! אני מרגיש שזה ממש מוריד לי את הרוח..."

- "יפה... רציתי שתגיע למקום הזה... אתה צודק. העבודה שלנו נמצאת בשלב יותר מתקדם מהרמה המחויבת של ה'נקיות'. הדגשתי זאת מספר פעמים. עבדנו על זה, כי זה היה משמעותי וחשוב לעבודה שלך... זה אכן שייך יותר למדרגת הטהרה. אולי נבאר את זה יותר בהמשך. כעת נסכם ונסיים. בסדר?"

"בסדר... היה באמת מחכים... נשאר להבין מה גורם לאדם לחשוב שהוא בעל שלמות שראוי לתהילה... רגע, מה ההבדל בין 'יקר וגדולה' שהגון שאדם יחשוב שמגיע לו, לבין 'תהילה', שלא הגון שאדם יחשוב שראויה לו?"

טלה נעלה

אירוע מיוחד של אגודת קדושת ציון לדוכרי אנגלית שהתקיים בחול המועד סוכות ברמת בית שמש

הרב נתנאל קידל שליט"א, רבה של קהילת העולים החדשה בעפולה, מספר את סיפור עליית קהילתו מארה"ב ארצה ברינה [בתקופת הקיץ אשתקד].

הרב יוסף קמינצקי שליט"א, שעלה לארץ כנער צעיר יחד עם אביו הג"ר נתן זצ"ל ומשפחתו אחרי מלחמת ששת הימים, מספר על חוויותיו מאותה תקופה, ועל היחס של אביו ושל סבו מרן הגאון הגדול רבי יעקב קמינצקי זצ"ל לרעייון עלית חרדים מארה"ב לארץ.

טו"ב בכסלו

במוצש"ק פרשת וישלח י"ז כסלו התשפ"ג בשעה 19:00 יתקיים האירוע השנתי של ידידנו ר' רחמים יעקביאן, לציון היום בו הכירו אומות העולם בזכותנו על ארץ-ישראל. האירוע יתקיים באולמי היכל שלמה ברח' המלך ג'ורג' 58 בירושלים. מודעה על האירוע מופיעה בגליון זה.

שבת לבחורי ישיבות בעיר האכות

בעו"ה גם השנה תתקיים שבת מיוחדת ומרוממת לבחורי הישיבות בסמוך לקברי אבותינו ואמותינו במערת המכפלה. השבת תתקיים בשב"ק פ' ויחי לסדר "ויקברו אתו במערת שדה המכפלה אשר קנה אברהם את השדה לאחות קבר", י"ד טבת תשפ"ג. ההרשמה תפתח בקרוב. לפרטים - 055-677-5435. ניתן להשאיר הודעה.

ושמחתם לפני ה'

שמחה גדולה בחוה"מ סוכות לפני ה' בירושלים המקודשת, המניין עם הנה"ח בשער הכותנה התנהל בצורה מרגשת ונפלאה, ובפרט בא' דחוה"מ כאשר אחר התפילה נערך הסיבוב המיוחד בהדרכת הרב יהושע ינקלביץ' ובסיומו שמחת החג בסוכה עם דברי תורה מרוממים מהרב מל והרב דנציגר.

ירשנו אותה

המעוניין ליטול חלק בהקמת ישוב חרדי בדרום בנימין, נא ליצור קשר עם הרב נתנאל רומנברג - 058-32-58603 או עם הרב ישראל מאיר ניתאי - 050-41-98117 israelmeirn@gmail.com
נב. הנושא כתיאום עם הגורמים הרלוונטיים בהתיישבות ובבטחון.

כפרה לאוזניים

הבוקר פגשתי אחד מידידי 'קדושת ציון', הוא העביר דרכי 52 ש"ח תרומה לאגודה. שאלתי אותו האם הוא זוכר, שכבר יש לו הוראת קבע של 52 ש"ח לאגודה?

הוא אמר שהוא אכן זוכר אבל הבוקר הוא שמע מישהו אומר משהו לא טוב על ארץ ישראל, והוא מאוד התעצב,

ואולי התרומה ל'קדושת ציון' תהיה כפרה על זה שהוא שמע...
התשובה שלנו: עוד גליון, עוד הפצה!

אתה כבר מפיץ ותיק? להגל שדרוג מערך ההפקה וההפצה, מומלץ ליצור קשר בהקדם כדי לוודא שתמשיך לקבל את הגליונות.

עדיין אינך מפיץ? עכשו זה הזמן להצטרף!

מסלולי תרומות

תמורת עלות ההדפסה והמשלוח בלבד, תקבלו גליונות להפצה בין החברים, בישיבה, בבית הכנסת וכו'. (כעת גליון מוגדל פעם בחודשיים)

- בתרומה של 46 ש"ח לחודש, מקבלים 25 גליונות
- בתרומה של 64 ש"ח לחודש, מקבלים 50 גליונות
- בתרומה של 100 ש"ח לחודש, מקבלים 100 גליונות (תוספת של 18 ש"ח לחודש עבור כל 25 גליונות נוספים)

רוצה שמלאכתך תעשה על ידי אחרים? יש אפשרות לתרום את הגליונות והמשלוח עבור מפיצים מסורים, שאין ידם משגת - בחורי ישיבות, ועוד.

לפרטים

KDST.SHUTAFIM@GMAIL.COM

053-319-1618

שימו לב לקראת סוף שנת המס! התרומה מוכרת לצרכי מס - יש סעיף 46!

נא לא לשכוח! כשאתה מעביר את תרומתך החודשית לאגודה, אל תשכח לציין לנו בהערות - מה הסיבה שלך לתרום? אפשר למסור גם בכתובת הדוא"ר הנ"ל, או בטלפון 072-298-6213